

Van Onderen!

Lokale Ontwikkelingstrategie
LEADER III 2015-2022

LEADER Utrecht Oost

Versie mei 2021

*Participatie en innovatie van onderaf
in Vallei, Heuvelrug en Kromme Rijn*

Colofon

Initiatief:

Dit document is opgesteld op initiatief van:

- Agrarische Natuur- en Milieuvereniging Vallei Horstee
- Initiatiefgroep Heuvelrug en Kromme Rijn (ism Gebiedscoöperatie O-gen)

Auteurs

Maïke van der Maat – van der Maat AgroConsultancy

Hans Veurink – Veurink Projecten

Martin Vastenhout – Gebiedsfacilitator

Eindredactie:

Maïke van der Maat – van der Maat AgroConsultancy

Hans Veurink – Veurink Projecten

Contactpersoon

Maïke van der Maat: tel. 06-2328 5225 of email maike@consultopmaat.nl

Versie mei 2021

Inhoudsopgave

Lokale Ontwikkelings Strategie LEADER Utrecht Oost 2015-2022

Deel I Beschrijving van de LOS

1. Totstandkoming en status Ontwikkelingsstrategie	1
2. Gebied	3
2.1 Begrenzing	3
2.2 Gebiedsanalyse (SWOT, krachtenveldanalyse)	7
3. Strategie	11
3.1 Strategie	11
3.2 Thema's en algemene doelstellingen	11
3.3 Meetbare Doelstellingen	18
4. Activiteitenplan	21
4.1 Uitvoering van projecten	21
4.2 Samenwerking	22
4.3 Aanjaagkosten/ deskundigheidsbevordering	23
4.4 Bestuur en organisatie LAG	24
4.5 Communicatie	25
4.6 Administratie	25
4.7 Planning	27
5. Organisatie	27
5.1 Positie, taken en bevoegdheden LAG	27
5.2 Profiel en samenstelling LAG	27
5.3 Organisatie van de uitvoering	29
6. Financiering	32
6.1 Begroting	32
6.2 Dekkingsplan	32

Deel II Reglement

Beheer- en toezichtregeling/ beschrijving van de selectieprocedure	35
7.1 LAG werkwijze	35
7.2 Selectiecriteria en selectieprocedure steunaanvragen	38
7.3 Monitoring	42
7.4 Effectmeting en evaluatie	43

Bijlagen

Bijlage 1: Afspraken LAG en gebiedscoöperatie O-gen	45
Bijlage 2: Intentieverklaringen gemeenten	
Bijlage 3: Leden van de LAG en PG's	
Bijlage 4: Format projectidee	
Bijlage 5: Concept Scoreformulier voor beoordeling van steunaanvragen	

1. Totstandkoming en status Lokale Ontwikkelingsstrategie

Totstandkoming

Dit document is de Lokale Ontwikkelings Strategie (LOS) van *LEADER Utrecht Oost*. Dit LEADER-gebied bestrijkt een groot deel van de oostzijde van de provincie Utrecht en omvat *de Vallei, de Heuvelrug en de Kromme Rijnstreek*. In al deze regio's is er ambitie om stad en platteland (beter) met elkaar te verbinden, innovaties te stimuleren en conform de LEADER-werkwijze aan de slag te gaan. Dit blijkt uit een bottom-up traject dat heeft plaatsgevonden in 2014/2015:

- In Heuvelrug & Kromme Rijn is in 2014 op initiatief van de toenmalige Plaatselijke Groep LEADER Kromme Rijn een grondige analyse gemaakt van wat er leeft in het gebied, wat er nodig is en waar kansen liggen. Allereerst heeft een 20-tal interviews met gebiedsbewoners diverse belangwekkende thema's opgeleverd. Deze thema's zijn getoetst in een brede gebiedsbijeenkomst: een zeer levendige bijeenkomst met 80 aanwezigen met grote betrokkenheid. Daarnaast zijn verkennende gesprekken gevoerd met alle gemeenten over hun voorkeursthema's en mogelijkheden tot cofinanciering. Vervolgens zijn in een gebiedsbijeenkomst de prioriteiten qua thema's gesteld. De thema's zijn derhalve door het hele gebied gedragen.
- Namens de regio Vallei heeft de agrarische natuurvereniging Vallei Horstee zich in 2014 gemeld als geïnteresseerde voor Leader. In de zomer en het najaar van 2014 zijn er workshops georganiseerd met groepen die rondom belangrijke thema's werden gevormd. Aan elke workshop namen 6 tot 10 mensen deel. De input is gebruikt om een voorstel te presenteren aan de provincie en later om een gezamenlijke strategie te ontwikkelen met het gebied Heuvelrug en Kromme Rijn. Tegelijk met de workshops hebben ook gesprekken plaats gevonden met de gemeentes in het gebied over inhoud en co-financiering. Verder is gesproken met de Gelderse gemeentes Barneveld, Scherpenzeel en Ede. De hebben interesse om deel te nemen, de thema's sluiten goed aan. Voor Gelderland is Leader echter niet beschikbaar in de Gelderse Vallei. Afsproken is dat de Gelderse gemeentes op de hoogte worden gehouden en dat in de uitvoering zal worden gezien of kunnen aanhaken bij Leader projecten (bijvoorbeeld vanuit Regio-contract c.q. Food Valley activiteiten).

Vanwege de overeenkomsten in thema's en de behoefte om overheadkosten te beperken, hebben de Vallei en de Heuvelrug & Kromme Rijnstreek - mede op verzoek van de provincie Utrecht - eind 2014 besloten de handen ineen te slaan en als één LEADER-gebied een gezamenlijke LOS op te stellen. De thema's zijn op basis van bovengenoemde gebiedsprocessen bepaald, de uitwerking hiervan in de LOS heeft in overleg met de regio plaatsgevonden (afstemming via nieuwsberichten/ mail en enkele bijeenkomsten).

Er zijn twee kwartiermakers benoemd: dhr. Poppens (burgemeester Wijk bij Duurstede) in de Kromme Rijnstreek/ Heuvelrug en mw. Vermeulen (burgemeester Leusden) in de Vallei. Onder regie van deze kwartiermakers is de Lokale Actie Groep (LAG) van LEADER Utrecht-Oost samengesteld, samen met twee ondersteunende Plaatselijke Groepen. In samenspraak met de leden van de LAG en de PG's is de laatste hand gelegd aan de LOS. Hierbij zijn de ervaringen van de Kromme Rijnstreek als LEADER-gebied en oud-PG-leden benut om nieuwe deelnemers te informeren en de LOS te optimaliseren.

Status

Deze LOS is een gebiedsstrategie die is opgesteld voor en door de bewoners en organisaties in Utrecht-Oost, onder regie van agrarische natuurvereniging Vallei Horstee en initiatiefgroep Heuvelrug en Kromme Rijn (ontstaan vanuit LEADER Kromme Rijn). Gebiedscoöperatie O-gen zal namens beide gebieden fungeren als aanvragende partij.

De LOS is vastgesteld door de leden van de LAG. De gebiedspartijen hebben hun commitment getoond door de in de LAG beschreven aanpak te ondersteunen in de Gebiedsraad van Gebiedscoöperatie O-gen (waarin de gebiedspartijen zitting hebben).

Het gebied, de gebiedsorganisaties en gebiedsgericht beleid bevinden zich anno 2015 in een dynamische fase. Als de komende jaren ontwikkelingen daar aanleiding toe geven, kan de LAG op advies van de twee Plaatselijke Groepen en in overleg met gebiedsorganisaties (publiek en privaat) besluiten onderdelen van deze LOS aan te passen. Dit plan is weliswaar richtinggevend voor activiteiten maar geen blauwdruk!

In deze LOS is beschreven welke thema's het gebied wil oppakken, vanuit welke visie dit gebeurt, op welke wijze en met welke partijen. Kortom: deze LOS geeft weer hoe Utrecht – Oost met behulp van LEADER een impuls wil geven aan de regionale economie door het versterken van de relatie tussen stad en platteland en het stimuleren van innovaties.

Toevoeging status mei 2021

In 2020 is besloten tot een verlenging van de LEADER-periode met twee uitvoeringsjaren: 2021 en 2022. Dit wordt de transitieperiode genoemd, ofwel POP3+. Hierbij wordt gewerkt met de voorliggende LOS en de reeds bestaande LAG. In deze bijgewerkte versie van de LOS zijn daarom geen wezenlijke inhoudelijke veranderingen aangebracht, maar wel enkele zaken geactualiseerd. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk om te vermelden dat de doelstellingen in deze LOS aansluiten bij de doelstellingen in het programma Groen Groeit Mee, dat op initiatief van de provincie wordt opgesteld voor het buitengebied. Voorts is belangrijk om te vermelden dat de provincie Utrecht per oktober 2020 de rol van gebiedscoöperatie O-gen heeft overgenomen als penvoerder/secretariaat.

2. Het gebied

2.1 Begrenzing gebied Utrecht-Oost

2.1.1 Begrenzing

LEADER Utrecht-Oost omvat een groot deel van de oostelijke helft van de provincie Utrecht: de Kromme Rijnstreek, de Heuvelrug en het Utrechtse gedeelte van de Vallei.

Het werkgebied van LEADER Utrecht-Oost is in de kaart weergegeven. Kernen met meer dan 30.000 inwoners zijn apart gemarkeerd op de kaart.

Het LEADER-gebied Utrecht-Oost omvat de volgende gemeenten:

Heuvelrug & Kromme Rijn:

- Bunnik
- De Bilt
- Houten
- Utrechtse Heuvelrug
- Wijk bij Duurstede
- Zeist
- Utrecht

De Vallei:

- Baarn¹
- Leusden
- Renswoude
- Soest
- Woudenberg
- Utrechtse Heuvelrug
- Veenendaal
- Amersfoort

Deze gemeenten hebben middels een intentieovereenkomst aangegeven dat zij deel willen uitmaken van het LEADER-gebied Utrecht-Oost.

2.1.2 Aantal inwoners

Het totale inwoneraantal van bovenstaande gemeenten betreft bijna 900.000 inwoners. Conform de regels van POP3 zijn grootstedelijke kernen met meer dan 30.000 inwoners in de kaart apart gemarkeerd. Deze stedelijke kernen maken formeel geen deel uit van het LEADER-gebied, maar spelen wel een belangrijke rol bij de uitvoering van deze Lokale Ontwikkelings Strategie. Gezien het thema Stad-land is het namelijk wenselijk om samenwerkingsprojecten uit te voeren tussen deze stedelijke kernen en het landelijk gebied, mits deze projecten

¹ In Baarn is vanwege een bestuurswisseling besloten om af te zien van deelname aan LEADER bij de start in 2016. Het LEADER gebied houdt de mogelijkheid open om in de loop van de periode alsnog activiteiten in Baarn en betrokkenheid van de gemeente op te nemen.

toegevoegde waarde hebben voor het landelijk gebied. Dit zal worden beoordeeld volgens de werkwijze zoals beschreven in paragraaf 7.2.2. Betrokkenheid van de grote kernen is van groot belang, zonder medewerking van de stedelijke gebieden is het immers niet mogelijk om de band tussen stad en platteland te verstevigen!

Aantal inwoners per gemeente:

Plaats	Kern	Buitengebied
Amersfoort	139.170	2.050
Baarn	0	24.410
Bunnik	0	14.250
De Bilt*	0	42.170
Houten	42.950	3.540
Leusden	0	28.540
Renswoude	0	4.480
Soest	38.540	7.030
Utrecht	334.295	<i>Gering</i>
Utrechtse Heuvelrug	0	48.990
Veenendaal	61.780	<i>Gering</i>
Wijk bij Duurstede	0	23.300
Woudenberg	0	11.590
Zeist	42.320	18.170
	659.055	228.520

Als de kernen met meer dan 30.000 inwoners buiten beschouwing worden gelaten, komt het totale aantal inwoners van de plattelandsgebieden van LEADER Utrecht-Oost op **228.520**.

Dit aantal ligt net boven het Europese criterium van maximaal 150.000 inwoners. Vanwege de ligging in de dichtbevolkte randstad en de nadrukkelijke wens vanuit het gebied om stad en platteland dicht bij elkaar te brengen, is LEADER Utrecht-Oost van mening dat dit inwoneraantal te rechtvaardigen is. Uitsluiting van bepaalde deelgebieden of gemeenten zou een gebiedsbrede aanpak van onderaf immers onmogelijk maken. Bovendien heeft het gebied een logische afbakening, biedt het goede mogelijkheden voor samenwerking en kennisuitwisseling en levert het een breder aanbod aan mogelijk te ondersteunen projecten en initiatieven. Dit heeft als gevolg dat het LEADER-gebied relatief groot is en meer dan 150.000 inwoners bevat. Echter het in de Randstad gestelde maximum van 350.000 inwoners wordt niet overschreden.

2.1.3 Waarom deze samenstelling van het gebied?

Het werkgebied voor deze LOS is gekozen op basis van de strategie om stad-land relaties te versterken die bijdragen aan de economie en ontwikkeling van het platteland (één van de drie hoofdthema's van Nederland binnen POP3).

A. Gezamenlijke behoefte

Alle gemeenten in het gebied willen goede stad-land relaties ontwikkelen, om vanuit de steden beter gebruik te maken van het omliggende gebied. Vanuit de steden Utrecht en

Amersfoort is een nadrukkelijke vraag gekomen om stad en platteland nader tot elkaar te brengen. Deze steden zijn belangrijke partners bij de uitvoering van de LOS, maar maken vanwege het inwoneraantal geen deel uit van het LEADER-gebied. Ook bij andere grotere kernen zoals Houten, Zeist, Veenendaal en Soest, ligt een uitgesproken behoefte om de stedelijke kern beter te verbinden met het omliggende platteland.

B. Aantrekkelijk en gevarieerd buitengebied voor Utrecht en Amersfoort

Het gebied vormt een mooie eenheid als aantrekkelijk gevarieerd buitengebied aan de oostkant van de provincie Utrecht voor de steden Utrecht en Amersfoort. De grote diversiteit van het gebied biedt economische kansen om stad en platteland en vraag en aanbod dicht bij elkaar te brengen.

C. Leren van ervaringen en gezamenlijk aan de slag

Op diverse plekken in het gebied zijn al initiatieven ontplooid om stad en platteland nader tot elkaar te brengen (bijvoorbeeld met stadslandbouw, streekproducten en educatie) of liggen concrete vragen rond dit thema (leegstaande agrarische bebouwing in de stadsrand). Binnen Utrecht-Oost kunnen de partijen leren van elkaars ervaringen en kunnen vergelijkbare initiatieven gezamenlijk worden opgepakt en/of uitgerold naar het gehele gebied.

D. Benutten van bestaande samenwerking binnen gebiedscoöperatie O-gen

Vanuit de in 2014 opgerichte gebiedscoöperatie O-gen wordt reeds door de gebiedspartijen in Utrecht-Oost samengewerkt om de vitaliteit en kwaliteit van het landelijk gebied in de Gelderse Vallei, Heuvelrug en Kromme Rijnstreek te versterken. Deze samenwerking kan binnen LEADER Utrecht-Oost rondom de thema's stad-land en innovatie worden voortgezet en versterkt.

E. Gebruik van gemeente- en provinciegrenzen

In voorgaande LEADER-periode is in de Kromme Rijnstreek gewerkt met een gebiedsafbakening waarbij slechts een gedeelte van een gemeente was opgenomen in het LEADER-gebied. In de praktijk bleek dit niet praktisch (veel organisaties werken immers gemeente- of gebiedsbreed) en ook moeilijk uit te leggen aan inwoners. In de Vallei heeft een verkenning plaatsgevonden over samenwerken met Gelderse gemeenten. Dit bleek organisatorisch lastig uitvoerbaar. Vandaar dat is besloten om te werken met een afbakening binnen één provincie (provincie Utrecht) waarbij gemeentegrenzen worden gehanteerd. Gemeenten die gedeeltelijk in AVP-Oost-Utrecht en AVP West-Utrecht liggen (Nieuwegein en De Bilt), zijn ondergebracht bij één van de twee LEADER-gebieden: Nieuwegein bij Weidse Veenweiden en De Bilt bij Utrecht-Oost.

F. Samenhang van het gebied

Het werkgebied van LEADER Utrecht-Oost is een afwisselend gebied met zowel landbouw, bosgebieden, natuurgebieden, landgoederen, rivieren en kanalen. Het gehele gebied wordt echter gekenmerkt door de nabijheid van de "stad". Waar je ook bent, een stedelijke kern is altijd dichtbij! En vanuit een stad of dorp is er dus ook de mogelijkheid om dicht bij huis een breed scala aan landschappen te beleven. Er zijn maar weinig regio's in Nederland waar stad en platteland zo met elkaar vervlochten zijn. De samenhang blijkt ook uit bestaande samenwerkingsverbanden. De nabijheid van de stad zorgt voor een gemeenschappelijk doel en een gezamenlijke aanpak om de relatie tussen stad en platteland beter te benutten, zeker ook op thema's als zorg en sociale innovatie. Er zijn vele projecten en initiatieven die over het volledige gebied van Utrecht Oost worden ontplooid: Duurzaam Bodembeheer, Boerderij in de Kijker en het nieuwe collectief Utrecht Oost voor agrarisch natuurbeheer zijn hier goede voorbeelden van.

2.1.4 Samenwerking met andere LEADER-gebieden

Kennisuitwisseling en samenwerking zijn belangrijke onderdelen van het LEADER-programma. Daarom zal actief de samenwerking worden gezocht met andere LEADER-gebieden. Mogelijke samenwerkingen zijn bijvoorbeeld:

- *LEADER Weidse Veenweiden*

De gemeente Utrecht is een belangrijke partner van beide LEADER-gebieden in de provincie Utrecht: zowel LEADER Utrecht-Oost als LEADER Weidse Veenweiden grenzen aan de gemeente Utrecht. In de voorbereidingsfase hebben beide gebieden reeds met de gemeente Utrecht overlegd en heeft de gemeente Utrecht de wens uitgesproken om bepaalde onderwerpen gezamenlijk met beide LEADER-gebieden op te pakken. Een samenwerking met LEADER Weidse Veenweiden (en de gemeente Utrecht) ligt daarom voor de hand.

- *Transnationale samenwerking met andere LEADER-gebieden*

Er zal verkend gaan worden met welke andere LEADER-gebieden in Europa een transnationale samenwerking opgestart kan worden rond de thema's die in deze LOS zijn vermeld. Er zijn ideeën omtrent samenwerking met de Oostenrijkse regio Nordburgenland. Deze regio gaat, net als LEADER Utrecht-Oost, aan de slag met het thema *sociale innovatie (zorg)*. Een ander idee is verkenning van samenwerking omtrent de "Hessenwegen" (historische handelsroutes vanuit Duitsland via Amersfoort naar Amsterdam).

2.2 Gebiedsanalyse

De participatieve processen in Heuvelrug & Kromme Rijn en in de Vallei (zoals vermeld in hoofdstuk 1) hebben de volgende elementen van de SWOT opgeleverd.

Sterke punten	Zwakke punten
<ul style="list-style-type: none"> • Ondernemend en innovatief • Gevarieerd landschap • Centrale ligging tussen stedelijke gebieden • Goede bereikbaarheid • Sterk verenigingsleven • Sterke samenwerking binnen de streek 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet geneigd tot externe samenwerking • Buitengebied is onbekend bij omliggende steden • Versnipperde overlegstructuren en subsidieregelingen • Vaak behoudende instelling, polariserend • Veel losse initiatieven/netwerkjes, ontbreken WIJ-gevoel • Onvoldoende (regie op) ambitie : buitengebied, duurzame innovaties zorginnovatie, bedrijvigheid en bezinningsmogelijkheden
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Verbinden van initiatieven, samenwerken • Verbinden stad en platteland • Door vergrijzing toenemend potentieel aan vrijwilligers • Mogelijkheden nieuw ondernemerschap en buurt/ wijk-economie en -bedrijven • Groeiende vraag zorg op het platteland • Erfgoed van de streek benutten • Belangstelling voor voedsel, tuinieren, etc. • Verbinden landschap/buitengebied/ landbouw aan duurzaam/circulair/ toekomstbestendig • Slimme meters en slimme netten • Energieopslag 	<ul style="list-style-type: none"> • Spanning tussen landbouw en natuur • Stoppen agrarische bedrijven • Leegstaande agrarische bedrijven • Bezuinigingen bij overheid • Regelgeving versnelling lokale energietransitie • Groeiende groep inwoners die weinig kan besteden (betaalbaarheid van woon-, zorg- en energielasten)

2.2.1 Sterke punten

De kracht van de regio is de ondernemersgerichtheid en het vermogen om hard te werken. Er is een sterk verenigingsleven. Men is bereid om de handen uit de mouwen te steken.

De kans zit hem ook in het verbinden van de verschillende initiatieven die er al zijn. Er is uitgesproken behoefte aan beter delen van kennis en het bundelen van krachten. Dit kan op ketenniveau, maar ook op het niveau van het dorp of plaats. De aanwezige energie en de talenten van de mensen in de streek zouden meer benut moeten worden.

Bezoekers en bewoners waarderen Utrecht-Oost als een mooi gebied met een herkenbaar agrarisch cultuurlandschap, ruimte, natuur, bosrijke gebieden (Heuvelrug) en landgoederen. Deze waarden wil men graag behouden. De landbouw als drager van het landschap is hierin heel belangrijk en het behoud van een vitaal agrarische cultuurlandschap dus ook.

2.2.2 Kansen

De centrale ligging van het gebied tussen stedelijke gebieden is zowel een sterk punt als een kans. De ondernemers op het platteland kunnen gebruik maken van deze grote afzetmarkt om de hoek. Er liggen kansen voor nieuwe stad-land relaties op het gebied van zorg, voedsel, streekproducten, recreatie, energie en educatie. Ook lijkt de insteek op duurzaamheid kansen te bieden voor lokale markten, voor lokale gewassen en biomassa, en voor het sluiten van lokale kringlopen, ook van de stad weer naar het land. Dit zijn kansen voor de landbouw, maar ook voor andere sectoren in het gebied.

Een kans schuilt ook in een betere en gezamenlijke marketing van het gebied. Utrecht-Oost heeft meer ambassadeurs nodig die pronken met hun gebied en die er trots op zijn. Als ondernemers en bewoners dit goed uitgedragen dan groeit het bezoek aan het gebied en dat levert werk op. Hierbij kan de naamsbekendheid van de Heuvelrug als recreatieve bestemming worden benut.

De komende jaren zal er meer behoefte zijn aan zorg. Voor de streek ligt hier een kans in het aanbieden van deze zorg op het platteland. De nabijheid van de stad is hierin een grote kans, het platteland biedt een uitstekende plek voor vormen van kleinschalige en betrokken zorg (lokale ontwikkeling van nieuwe zorgconcepten) en voor het nemen van meer eigen regie over zorg, wonen en welzijn door bewoners. Effect hiervan is dat de vitaliteit/gezondheid toe zal nemen, lasten betaalbaar blijven en innovaties zullen ontstaan gericht op gezondheid en veerkrachtige gemeenschappen.

Door vergrijzing zal het aantal vrijwilligers toenemen, dat biedt ook een kans. Maar het is belangrijk daarbij ook jongeren te betrekken om hen al op jonge leeftijd met het gebied te verbinden.

Een kans – en een behoefte - is dat de gemeenten en maatschappelijke organisaties meer op elkaar af gaan stemmen. Als gemeenten meer vertrouwen geven aan bewoners en burgers dan zullen die zelf initiatieven ontwikkelen. Een meer ondernemende stijl van samenwerken tussen overheden, bewoners en ondernemers zal het gebied ten goede komen. Ambtenaren tonen belangstelling om meer ondernemend te gaan werken. Velen in het gebied vinden dat een verdere cultuuromslag die regionale economie een impuls kan geven. Sommigen noemen dit zelfs de belangrijkste voorwaarde. Dit vraagt een groeiende groep bewoners, ondernemers, organisaties en lokale overheden die samen een missie hebben en projecten ontwikkelen met een eigen bekostigingsmodel.

De kunst is ook om projecten integraal te bekijken en te beoordelen waardoor er als vanzelf combinaties ontstaan tussen buitengebied, voedsel, zorg, duurzame innovaties, recreatie en onderwijs.

2.2.3 Zwakke punten

In Utrecht-Oost zien we veel ondernemersinitiatief, maar weinig neiging om samen te werken. Dit resulteert in vele clubjes en ondernemers die elkaar niet kennen. Hier worden kansen gemist. Het lukt mensen niet om elkaar te vinden en krachten te bundelen, bijvoorbeeld op het gebied van landschap, maar ook op het gebied van voedsel. Het ontbreekt aan verbinders.

Aan de andere kant zijn er tal van gebied brede overlegstructuren die veelal werken aan overlappende doelstellingen. Er is een roep in het gebied om deze overlegstructuren te verminderen en meer effectief met elkaar samen te werken.

Er is behoefte aan meer eenvoud in de subsidiepotjes in het gebied, de regels zijn niet altijd duidelijk en er mist een overzicht en een goed loket voor hulp en advies.

Hoewel de schoonheid van de Kromme Rijnstreek gezien wordt is het gebied nog onbekend als (dag)recreatiegebied.

2.2.4 Bedreigingen

In het gebied is een spanning tussen landbouw en natuur zichtbaar. De boeren in het gebied willen de ruimte hebben om ook in de toekomst een economisch duurzaam bedrijf op te bouwen. Aan de andere kant zien we een verschraving van de ecologische waarden van de landbouwgronden. De verschillende organisaties die zich hiermee bezig houden werken ook hier veelal langs elkaar heen. Er is terughoudendheid bij grondeigenaren om hun land open te stellen voor publiek en recreatieve doeleinden.

Er leven in het gebied ook zorgen bij de demografische ontwikkelingen. Dit gaat aan de ene kant over vergrijzing, aan de ander kant over ontgroening, steeds minder jongeren die steeds meer naar de stad trekken. Dit brengt bedreigingen met zich mee als het gaat om voldoende goede zorg op het platteland en om andere voorzieningen als winkels en scholen.

De leegstand met name van oude agrarische bedrijfsgebouwen is voor velen een zorg. Het geeft verrommeling van het landschap, maar aan de andere kant vindt men het ook zonde als de oude gebouwen allemaal zouden verdwijnen. Nieuwe –zo mogelijk economische- functies van oude gebouwen zijn nodig om verrommeling een halt toe te roepen. Dit vraagt om experimenten met ruimtelijke ordening.

Een bedreiging voor het gebied is dat de bewoners het gebied en haar schoonheid voor lief nemen. Bewoners en bezoekers realiseren zich niet voldoende dat het gebied onderhoud nodig heeft en daardoor worden deze inspanningen ook onvoldoende gecommuniceerd.

2.2.5 Krachtenveld analyse

Er zijn vele organisaties en samenwerkingsverbanden in Utrecht-Oost actief om het gebied leefbaar en mooi te houden. Zij zijn actief rondom diverse thema's: *landbouw* (diverse LTO-afdelingen, organisaties tbv afzet van streekproducten), *natuur en landschap* (ANV Kromme Rijn en ANV Vallei Horstee en het Collectief Agrarisch Natuurbeheer Utrecht Oost, terreinbeherende organisaties, LEU, NMU, etc), *water* (waterschappen HDSR en Vallei & Veluwe), *recreatie* (diverse VVV-organisaties, citymarketing en de agrotouristische samenwerkingsverbanden Vallei & Boerderij en Terecht Anders), ondernemerschap (diverse MKB en ZZP ondernemersclubs), publiek-private samenwerkingen, etc. Vrijwel al deze organisaties zijn betrokken geweest bij het voorbereidingstraject van deze LOS.

Een veel gehoorde klacht is dat er weinig samenwerking bestaat tussen de verschillende netwerken en organisaties en dat men elkaar nog te weinig weet te vinden. Dat vraagt om een actor die verbindt en samenwerking tussen deze organisaties stimuleert. LEADER Utrecht-Oost is gevraagd om dit als kernfunctie op te nemen. De toegevoegde waarde van de Lokale Actie Groep is de schakelende en verbindende functie en in de interactie met de lokale

overheden om deze economische impuls samen te versterken. Gebiedspartijen, waaronder de overheden, hebben aangegeven dat ze het belang inzien van “community led local development”, dus een impuls is mogelijk. De LEADER-groep is een kleine speler, zonder ambities om een grote gebiedsorganisatie te worden. In die bescheidenheid schuilt haar kracht en toegevoegde waarde als ‘neutrale’ verbinder. Aldus wil LEADER Utrecht-Oost de cultuur van samenwerking in Utrecht-Oost versterken.

2.2.6 Ontwikkelingsperspectief

Uit voorgaande blijkt dat in Utrecht-Oost de grootste uitdaging is: het matchen van de vraag vanuit de stad en het aanbod vanuit het platteland (mbt recreatie, voedsel, educatie en zorg). Er is al heel veel, maar niet goed vindbaar/ zichtbaar. Doel van de LEADER aanpak is het verbinden van bestaande initiatieven om deze gezamenlijk op een hoger plan te brengen. Dit vraagt om een samenwerkingsproces waar alle partijen in de streek de schouders onder zetten.

Tevens is er behoefte aan een vliegwiel/ mensen die meedenken over sociale innovatie: we streven naar een “participatiemaatschappij” en zelfredzaamheid”, maar dat ontstaat niet vanzelf. Ondersteuning is wenselijk. Hoe pak je dit aan? En zijn er nieuwe financieringsvormen mbt ‘zelfredzaamheid’? Versnellen kan door netwerken, van elkaar leren via een community of practice, zichtbaar maken positieve voorbeelden van sociale innovatie, efficiency/kwaliteit aantonen: whats’ in it for diverse betrokken bewoners, bedrijven en overheden.

Duurzame energie: iedereen ziet in dat dit noodzakelijk is, maar vanuit de stedelijke gebieden is hier niet altijd een mogelijkheid toe. Er liggen dus kansen om stad en platteland te verbinden en samenwerking te stimuleren rond dit thema! Landbouwbedrijven die ook stroom verkopen en dat uitbetalen aan bewoners in producten of recreatiediensten bijvoorbeeld. Niet alleen productie van hernieuwbare energie (zon, wind, biomassa...), denk ook aan directe feedback, laten zien wat verbruik is en hoe dit vermindert (van landbouwbedrijven, dorpshuizen, bewoners uit kernen, gemeentelijke organisaties, andere bedrijven en organisaties).

LEADER kan bij bovenstaande het verschil maken, aldus de gebiedspartijen! Hierbij zal vooral aandacht zijn voor het in gang zetten van een proces en moet niet alle focus worden gelegd op korte-termijn projectresultaten. Er moet iets duurzaam ontstaan dat beklijft. Daarbij is landbouw de basis. Vanuit een sterke en duurzame agrarische sector, kan Utrecht-Oost zicht ontwikkelen tot regio met vernieuwende initiatieven die stad en platteland laten integreren. Om te voorkomen dat het aantrekkelijk en gevarieerde agrarische cultuurlandschap door stedelijke ontwikkelingen wordt opgeslokt, is een doorontwikkeling en versterking van de agrarische bedrijvigheid nodig, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften vanuit stad.

3. De strategie, thema's en algemene doelstellingen

3.1 Strategie

De LEADER-werkwijze is meer dan financiering van projecten. Het staat voor bottom-up energie, integraal benaderen, verbinden en innovatief aanpakken. Het borgt publiek-private samenwerking en stelt regionale ontwikkeling centraal. Deze werkwijze past bij de ambities in Utrecht-Oost. Bij de werkwijze die men in Utrecht-Oost wil hanteren om de gebiedsgerichte economie te stimuleren, staan de volgende zaken centraal:

- Samenwerken tussen de organisaties en publieke en private actoren in het gebied door partijen te verbinden en vertrouwen op te bouwen;
- Eigen initiatief van bewoners en ondernemers in de streek en dit actief verbinden met stedelingen eromheen;
- Nieuwe verdienmodellen (die inkomsten voor ondernemers en werkgelegenheid opleveren én voordeel voor de gehele streek);
- Het economische speelveld bestaat uit de combinatie van platteland (= landbouw + + cultuurhistorie+ natuur + landschap) en stedelijke gebieden. Deze combinatie biedt de grootste meerwaarde: van de stad voor het platteland en van het platteland voor de stad.
- We richten ons meer op het verbinden van initiatieven en in gang zetten van processen met lange termijn perspectief (duurzaam), dan op investeringen in hardware en fysieke elementen.

Uit het voorbereidende traject tot deze LOS is gebleken dat de streek een nieuwe visie op de lokale economie welkom heet. Een visie die uitstijgt boven het eigen belang, maar uitgaat van verbondenheid met de streek en het leveren van een bijdrage aan de streek waarin je onderneemt. Vernieuwende ondernemers doen aan dienstverlening in en aan de regio en investeren ook in de regio. De overheid kan deze focus op het gebied versterken in beleid en in werkwijze. Ook bewoners dragen bij aan de eigen streek waarin ze wonen, naar school gaan en recreëren. Ook combineren we de krachten van het stedelijke gebied (toponderzoeksinstituten, bedrijven, banken, technologie/creatieve industrie) met de kansen in het buitengebied (zorg, recreatie, natuur, bezinning, werkplaatsen).

3.2 Thema's en algemene doelstellingen

3.2.1 Doel

Het hoofddoel van het LEADER programma in Utrecht-Oost is:

Het versterken van de gebiedsgerichte economie en het ontwikkelen van het platteland en een duurzame landbouw, in samenhang met de omliggende stedelijke gebieden

Hiermee wil LEADER Utrecht-Oost bijdragen aan het door Nederland gekozen indicatieve LEADER-thema "**stad-land relaties die een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van het platteland**". LEADER heeft als uitgangspunt: 'Samen werken aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland en een duurzaam beheer van de ruimte'. LEADER Utrecht-Oost vult dat in door het vasthouden en versterken van de werkgelegenheid en door het op een vernieuwende manier in (economisch) gebruik houden en versterken van (agrarische) bedrijven en gebouwen, agrarisch en landschappelijk erfgoed en voorzieningen in de kernen,

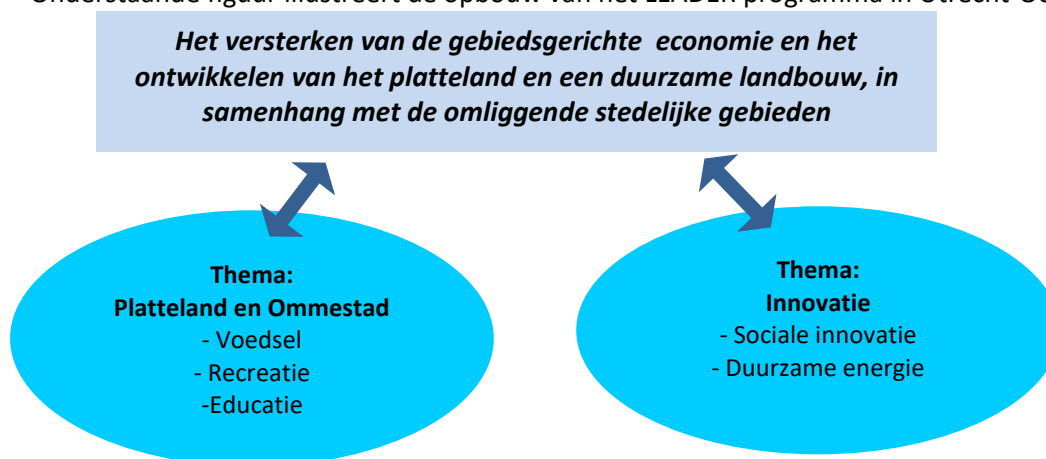
waarbij een nadrukkelijke verbinding met de stad wordt gezocht. Er wordt ingezet op economische groei en werkgelegenheid waarbij nadrukkelijk ook het gebied als geheel een meerwaarde kan behalen.

3.2.2 Thema's

De consultatie van het gebied leidt tot twee thema's om de regiogerichte economie en de ontwikkeling van het platteland in Utrecht-Oost te versterken:

1. **Platteland en ommestad:** Versterken van de stad-land relatie met bijzondere aandacht voor *voedsel, recreatie en educatie*.
→ Het bij elkaar brengen van vraag uit de stedelijke gebieden en aanbod vanuit het platteland.
2. **Innovatie** met bijzondere aandacht voor *duurzame energie* en *sociale innovatie*.
→ Het stimuleren van een innovatieve cultuur in ondernemerschap en burgerschap en zorg voor elkaar, samen met een faciliterende lokale overheid.

Onderstaande figuur illustreert de opbouw van het LEADER programma in Utrecht-Oost.

Bij de gekozen thema's is sprake van enige overlap: initiatieven die onder het thema "innovatie" vallen, zullen ook zeker een bijdrage leveren aan het verbinden van stad en platteland. En andersom zullen stad-land projecten ook in veel gevallen innovatief zijn en te maken hebben met sociale innovatie. Om echter ook ruimte te bieden aan innovatieve projecten die zich vooral op het platteland richten (en dus in mindere mate een bijdrage leveren aan het verbinden van stad en platteland), is het thema innovatie als apart thema benoemd. De prioriteit ligt bij het thema Platteland en Ommestad. Projecten die aan beide thema's een bijdrage leveren, hebben een pré. Dit is ook terug te zien bij de selectiecriteria voor steunaanvragen en de weging hiervan (zie paragraaf 7.2.2 en bijlage 5).

LEADER Utrecht-Oost beoogt vooral procesmatige initiatieven te stimuleren die een groot bereik en brede uitstraling hebben en zich richten op samenwerking, organisatie en netwerkopbouw (en de daarvoor benodigde ondersteunende materialen). Gezien het beperkte budget hebben bijdragen aan onroerende en infrastructurele investeringen in deze LEADER-periode een lagere prioriteit. Onroerende investeringen komen alleen in aanmerking voor een bijdrage indien ze een (bij voorkeur ondergeschikt) onderdeel zijn van een LEADER-waardige ontwikkeling en de betreffende investeringen een breed belang dienen en ook breed gedragen worden.

Thema Platteland en Ommestad

De stad-landrelatie is het belangrijkste thema binnen LEADER Utrecht-Oost. Als werktitel voor de uitwerking van de stad-landrelatie is gekozen voor 'platteland en ommestad', om aan te geven dat (de ontwikkeling van) het platteland het uitgangspunt is. Een gunstige ontwikkeling is dat die ommestad nu bewuster 'naar buiten' aan het kijken is. In de vorige LEADER-periode waren het met name de maatschappelijke organisaties – zoals bijvoorbeeld NMU – nu zijn het de gemeenten zelf - Amersfoort, Utrecht, Zeist en Veenendaal - die nadrukkelijk de link willen leggen met het buitengebied.

Zoals eerder aangegeven biedt de ligging nabij de steden Utrecht en Amersfoort grote kansen voor het verbinden van platteland en ommestad. Hetzelfde geldt voor de grotere kernen Houten, Zeist, Veenendaal en Soest. Vanuit diverse initiatieven is deze verbinding reeds in gang gezet. De voorwaarden om deze verbinding sterker te maken in de komende periode zijn aanwezig en de bereidheid tot samenwerking met het LEADER-gebied Utrecht-Oost is uitgesproken door alle gemeenten met steden of grote kernen.

Binnen het hoofdthema Platteland en Ommestad heeft LEADER Utrecht-Oost speciale aandacht voor de sub thema's *voedsel, recreatie en educatie*. **De opgave is vraag en aanbod van lokaal voedsel en recreatie beter op elkaar af te stemmen en goede informatie te verschaffen (educatie) over de productie van voedsel en natuur & landschap.** Dat zal leiden tot versterking van de agrarische en (agro)toeristische sector en versteviging van de stad-landrelatie.

*** Aandachtsgebied voedsel**

LEADER Utrecht-Oost beoogt de vraag naar lokaal voedsel van de ommestad samen te brengen met het aanbod van het platteland. Dit sluit aan bij de ideeën die zowel de agrariërs, gemeenten als burgers hebben om de stad-landrelatie te versterken, bijvoorbeeld door hergebruik/ benutten van locaties in de kernrandzone, nieuwe afzetkanalen voor streekproducten, duurzame distributie van voedsel uit de regio, stadslandbouw, verkorten van regionale voedselketens, etc.

*** Aandachtsgebied recreatie**

Het aandachtsgebied recreatie is bedoeld om het recreatieaanbod op het platteland af te stemmen op de vraag vanuit de ommestad en dit aanbod beter onder de aandacht te brengen. Dit kan bijvoorbeeld door het landelijk gebied een prominente(re) plaats geven bij city- en gebiedsmarketing en samenwerking en afstemming tussen marketingorganisaties te stimuleren. Investeren in fysieke recreatieve locaties, routes of voorzieningen is alleen mogelijk indien dergelijke zaken onderdeel zijn van een LEADER-waardige ontwikkeling en de betreffende investeringen een breed belang dienen en ook breed gedragen worden.

*** Aandachtsgebied educatie**

Bij het aandachtsgebied educatie zijn diverse mogelijkheden om bestaande projecten gebiedsdekkend te organiseren. Een specifieke wens in de Vallei is bijvoorbeeld om een professioneel educatief aanbod over de agrarische sector te ontwikkelen dat voor meerdere doelgroepen inzetbaar is. In Heuvelrug en Kromme Rijnstreek is hier middels het project Boerderij in de Kijker al invulling aan gegeven. Dit project zou uitgerold kunnen worden naar De Vallei. Andersom loopt in de Vallei het project "Vallei boert bewust". Dit project zou uitgerold kunnen worden naar de Heuvelrug en Kromme Rijnstreek.

Thema Innovatie

LEADER Utrecht-Oost ziet reële kansen voor nieuwe concepten en verdienmodellen. **De LAG wil initiatiefnemers (ondernemers en bewoners) stimuleren om innovatieve ondernemingen en activiteiten op te zetten, te vernieuwen of te verduurzamen.** Het gaat hierbij om initiatieven die ook van waarde zijn voor de streek, waar samenwerking voorop staat en waar winst op meerdere vlakken geboekt kan worden en/ of kosten bespaard.

Hierbij gaat de aandacht van LEADER Utrecht-Oost uit naar *duurzame energie* en *sociale innovatie*. Een kenmerk van innovatie is dat nooit precies is te voorzien wat voor soort projecten er zullen ontstaan. Maar door te kiezen voor de bovengenoemde aandachtsgebieden is wel gefocust op bepaalde thema's en is er een mogelijkheid om enige sturing te geven aan de gewenste uitkomsten. De LAG zal er uiteraard op toezien dat ook andere vernieuwende projecten, die niet direct raakvlak hebben met deze aandachtsgebieden, kansen krijgen. Bijvoorbeeld innovaties en innovatieve ondernemingen die betrekking hebben op de eerder genoemde thema's bij het versterken van de stad-land relatie.

Het stimuleren van een innovatieve cultuur in het ondernemer- en burgerschap vraagt om een faciliterende overheid die ruimte geeft aan private en particuliere initiatieven. De LAG zal de gemeenten hier actief op aanspreken, en samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaringen stimuleren. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij provinciale initiatieven die voortkomen uit het Ruimtelijk Actieprogramma (RAP) en bij EBU projecten op de crossovers Duurzaam/Gezond, Gezond/Creatieve industrie en Duurzaam/Creatieve industrie.

*** Aandachtsgebied sociale innovatie**

De LEADER-werkwijze is bottom-up. De Europese Unie noemt dit *Community Led Local Development* of in het Nederlands *Gemeenschap Geleide Lokale Ontwikkeling*. De samenwerkende partners in Utrecht-Oost – met name de gemeenten – zien LEADER als een uitwerking van de participatiemaatschappij. De LEADER-aanpak kan de zelforganisatie van boeren, burgers en bedrijven in het buitengebied versterken. De verdere versterking van deze zelforganisatie wordt voortgezet binnen het aandachtsgebied sociale innovatie.

Hierbij zal speciale aandacht zijn voor “zorg voor elkaar”. Uit de gebiedsconsultatie bleek namelijk dat er in de streek vanwege de overheveling van taken naar de gemeenten ‘zorg is om de zorg’. LEADER Utrecht-Oost wil bottom-up zorginitiatieven stimuleren en kansen verkennen voor de invulling van nieuwe zorgfuncties. In de nieuwe WMO staat namelijk dat bewoners “the right to challenge” hebben: bewoners(initiatieven) mogen de gemeente uitdagen als zij denken dat ze de zorg beter kunnen verlenen dan de gemeente. In de beoordeling dienen gemeenten ook de sociale meerwaarde van bewonersinitiatieven mee te nemen. In dit traject kan LEADER prikkelen en faciliteren. Ook valt te denken aan zorg (in de vorm van nieuwe concepten) die aansluit bij het werk op de boerderij, bij natuurbeheer en bij plattelandsbeleving. Of maatschappelijke initiatieven zoals zorgcoöperaties die zorg lokaal en kleinschalig organiseren. Technologische innovaties kunnen hierbij ondersteuning bieden.

Daarnaast zal LEADER Utrecht-Oost zich inzetten om via het spoor van sociale innovatie alternatieve financieringsvormen te vinden voor maatschappelijke functies en vraagstukken. Die financiering kan zijn: kwantificering van vrijwilligerswerk, crowdfunding, ‘vrienden van...’-constructies etc. Ook de gemeente Utrecht en Utrechts Landschap zijn op zoek naar alternatieve financiering voor het in stand houden van rood en groen erfgoed, recreatie en natuur, en innovatieve benaderingen daarin. Het is goed om op dit terrein samen te werken en kennis uit te wisselen

LEADER kan door netwerken, leggen van verbindingen en uitnodiging om projecten in te dienen een substantiële rol spelen bij de verschuivingen naar meer zelf- en samenredzaamheid. Alles is aan het schuiven. De publieke zaak is steeds meer ook een zaak

van bewoners en bedrijven zelf. Er is behoefte bij een groeiende groep initiatiefnemers/voorlopers om dit meer zichtbaar te maken, op te schalen en te verbreden. Experimenteerruimte is zeer welkom in deze context.

*** Aandachtsgebied duurzame energie**

LEADER Utrecht-Oost wil innovaties met betrekking tot het gebruik en opwekken van duurzame energie aanjagen door samen te werken met reeds lopende initiatieven en voorlichtingstrajecten (bijvoorbeeld het NMU/Servicepunt Energie Lokaal CoP Utrecht en WattsNext monitoringsprogramma) en door actief lokale initiatieven te ondersteunen en samen te brengen. Ook hierbij biedt het verbinden van stad en platteland kansen. Bewoners, lokale energiecoöperaties, andere netwerken, bedrijven en overheden worden uitgedaagd met innovatieve projecten te komen met een bekostigingsmodel.

3.2.3 Integraal en innovatief

De aanpak van LEADER Utrecht-Oost is nadrukkelijk integraal. Het gaat immers niet alleen om het voordeel voor de initiatiefnemer(s): de LEADER-werkwijze bevordert samenwerking tussen verschillende partijen en sectoren en heeft voordelen voor de hele streek. Het verbindt sectoren met elkaar, zoals landbouw met gezondheidszorg of recreatie.

LEADER Utrecht-Oost heeft de volgende innovatieve aspecten ingebouwd in haar werkwijze (proces) en thema's (ideeën, goederen en diensten):

Opschaling van het LEADER-gebied

De Kromme Rijnstreek heeft al enige jaren ervaring als LEADER-gebied. Dit gebied is in samenwerking met de deelgebieden Heuvelrug en Vallei opgeschaald naar het nieuwe LEADER-gebied Utrecht-Oost. Succesvolle ervaringen uit eerdere LEADER-perioden in de Kromme Rijnstreek kunnen nu gebied breed worden opgepakt en benut. De opschaling kan ook bijdragen aan een efficiëntere overlegstructuur voor en tussen de diverse organisaties die in het gebied actief zijn. Gedurende de LEADER-periode zal op initiatief van de Lokale Actie Groep worden verkend in hoeverre de organisatiestructuur is te vereenvoudigen en bestuurlijke drukte te verminderen.

Vernieuwde werkwijze

In de vorige periode werd LEADER gecoördineerd door een Plaatselijke Groep (PG). In de komende periode wordt gesproken van een Lokale **Actie** Groep (LAG). Dat past volledig bij de nieuwe actieve rol die LEADER Utrecht-Oost voor ogen heeft: in de komende jaren wil men gericht werken aan de gekozen thema's en de gewenste projecten actief aanjagen. Het idee is om daarvoor met twee gebiedsgroepen (Plaatselijke Groepen) te gaan werken en eventueel *aanjaagteams* (AT's) te maken. Zie de nadere uitwerking in paragraaf 4.3.1. In de Plaatselijke Groepen en aanjaagteams zullen organisaties en mensen gevraagd worden die deskundig, werkzaam en betrokken zijn bij het onderwerp en projecten rond dit thema aanjagen.

Alternatieve financiering

Een innovatief aspect dat LEADER Utrecht-Oost binnen het aandachtsgebied Innovatie gaat uitwerken, is alternatieve financiering en verdienmogelijkheden. Hoe kan dit worden toegepast bij duurzame energie en zorg voor elkaar? En hoe kan agrarisch, landschappelijk en cultureel erfgoed in stand worden gehouden door bestaande sociale verbanden in te zetten, dan wel nieuwe te maken?

Technologische innovatie

Binnen het thema Innovatie zal moderne technologie onderzocht en gebruikt worden. Bijvoorbeeld nieuw technologieën op het gebied van duurzame energie, maar ook op het gebied van sociale innovatie bij 'zorg voor elkaar' (Skype, zorgapps, buurtaanpakken voor online vraag en aanbodkoppeling etc)

3.2.4 Aansluiting bij (beleid)context

Bij het opstellen van deze LOS is aansluiting gezocht bij andere beleidsprogramma's.

Europa/ POP3

De beschrijving van de LEADER-maatregelafiche in het landelijke POP3-programma begint met de stelling dat de interactie tussen landbouw en samenleving steeds belangrijker wordt. In de aanloop naar de nieuwe LEADER-periode kwam dit in Utrecht-Oost ook duidelijk naar voren. De ontwikkelingsstrategie van LEADER Utrecht-Oost draagt bij aan de volgende indicatieve thema's uit de maatregelafiche POP3:

- Verstevigen van de relatie stad-land: een verbinding leggen tussen de vraag uit de stad en het aanbod van het platteland het realiseren van betrokken burgerschap en een verbeterd maatschappelijk draagvlak voor de agrarische sector;
- (sociale) innovaties en de toepassing hiervan.

Duurzaam Door

LEADER Utrecht-Oost heeft als doelstelling het gebied te ontwikkelen via de activiteiten die zijn beschreven in deze LOS. Daarnaast wil het gebied ook graag leren van andere gebieden. Het kennisprogramma Duurzaam Door wil samenwerking voor duurzaamheid bevorderen en kan het interregionaal leren op het gebied van duurzame stad-land dynamiek organiseren en stimuleren vanuit deze doelstellingen.

In de provincie Utrecht heeft DuurzaamDoor vier sub programma's. De eerste twee programma's: Stimuleren van groene sociale ondernemers tot maatschappelijke waarde creatie en Servicepunt voor de Energieke Samenleving sluiten perfect aan bij het LEADER-thema Innovatie, aangezien hier zowel de aandachtsgebieden duurzame energie als sociale innovatie worden opgepakt. Bij het derde programma: Energiebesparing in bestaande bouw is weinig raakvlak met LEADER. Binnen het vierde programma: Circulaire economie liggen wellicht wel aanknopingspunten, met name voor het onderwerp biomassa. Voor DuurzaamDoor en LEADER Utrecht-Oost biedt het meerwaarde om met deze onderwerpen gezamenlijk aan de slag te gaan en elkaars projecten te co-financieren.

Provincie Utrecht

De provincie Utrecht heeft vooral op haar beleidsterreinen *landbouw* en *economie* raakvlakken met de LEADER-thema's Platteland en Ommeland en Innovatie, maar er zijn ook raakvlakken op de beleidsterreinen *natuur* en *recreatie*. Het zorgbeleid heeft de provincie inmiddels overgedragen aan de gemeenten.

Landbouw

De beide thema's van LEADER Utrecht-Oost sluiten naadloos aan op het provinciale landbouwbeleid. Met name de provinciale speerpunten *versterken van de relatie platteland-stad* (met veel aandacht voor stadslandbouw en landbouw in de kernrandzone) en *behouden en versterken van een economisch rendabele bedrijfsvoering* (inspelen op marktkansen, verbindingen tussen bestaande initiatieven, nieuwe verdienmogelijkheden met de productie van energie).

Het provinciale speerpunt *vrijkomende agrarische bebouwing* speelt zowel een rol bij het thema Platteland en Ommestad als bij Innovatie. Er liggen kansen voor gezamenlijke pilots en experimenten (uiteraard in afstemming met de provincie en passend binnen het beleid) en voor het delen van kennis en ervaringen (implementatie van de handreikingen die door de provincie zijn/worden opgesteld).

Economie

De LEADER-thema's sluiten aan op het economische beleid van de provincie Utrecht, met name bij de speerpunten die de provincie heeft geformuleerd rond duurzaamheids-economie. LEADER Utrecht-Oost is eveneens voornemens om aan de slag te gaan met duurzame technieken, financieringsconstructies en energie (besparing en duurzame opwekking).

Met de Economic Board Utrecht (EBU) werkt de provincie samen met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden aan verbetering van de economische concurrentiepositie van de regio Utrecht. De EBU ziet in haar Strategische Agenda 2013-2020 een structurele versterking van de economie, die zich vertaalt langs de thema's gezond leven, groene economie en diensteninnovatie. Binnen het thema gezond leven streeft het EBU hetzelfde na als LEADER Utrecht-Oost bij het aandachtsgebied sociale innovatie en zorg: het optimaal benutten van (technologische) mogelijkheden en een slimme inzet van nieuwe diensten en producten om de doelmatigheid van de zorg te vergroten en oplossingen laagdrempelig, toegankelijk en betaalbaar te houden. Hierbij speelt zelfmanagement van burgers en professionals een cruciale rol. De andere twee EBU-thema's groene economie en diensteninnovatie hebben een raakvlak met het LEADER-thema Innovatie. Er liggen derhalve kansen voor gezamenlijke activiteiten door LEADER en EBU.

Natuur en landschap

De provincie Utrecht heeft de ambitie om het natuurbeleid dichterbij de samenleving te brengen en de maatschappelijke betrokkenheid bij het natuurbeleid te vergroten. Dit komt overeen met het LEADER-aandachtsgebied Sociale innovatie, waarbij wordt gezocht naar innovatieve manieren om burgers (vrijwilligers) actief te betrekken bij diverse maatschappelijke activiteiten zoals natuurbeheer en de zoektocht naar alternatieve en duurzame vormen van financiering van natuurbeheer.

Recreatie

De provincie Utrecht geeft in haar Visie Recreatie & Toerisme 2020 aan dat zij de recreatiedruk beter wil accommoderen en op zoek is naar slimme oplossingen, waarbij beter gebruik wordt gemaakt van het bestaande aanbod. Tevens streeft zij ernaar om het landschap beter beleefbaar te maken. Dit is ook wat LEADER Utrecht-Oost beoogt: het bestaande (agro)toeristische aanbod beter zichtbaar en toegankelijk maken voor mensen uit de stad en het stimuleren van innovatieve (gemengde) bedrijvigheid, waarbij landbouw, landschapsbeheer en recreatie (en wellicht ook zorg en duurzame energieproductie) gecombineerd kunnen worden. Ook rond dit beleidsthema liggen dus mogelijkheden om activiteiten gezamenlijk op te pakken en stimuleren.

Gemeenten en waterschap

De thema's uit deze LOS zijn uitvoerig besproken met de gemeenten in het LEADER-gebied Utrecht-Oost. Middels intentieverklaringen hebben de gemeenten aangegeven dat ze de LOS onderschrijven en dat de genoemde thema's aansluiten op het gemeentelijke beleid. Ook hebben de thema's raakvlak met het beleid van de twee Waterschappen in het gebied (HDSR en Vallei & Veluwe).

3.3 Meetbare doelstellingen

Met uitvoering van de LOS worden diverse resultaten en effecten beoogd. Hierbij is onderscheid gemaakt in outcome en output doelstellingen. **Outcome-doelstellingen** zijn kwalitatieve doelstellingen of effecten in bredere zin op het gebied van de maatschappelijke effecten die de LAG wil bereiken. **Output-doelstellingen** zijn kwantitatieve doelstellingen of directe resultaten die de LAG wil leveren. Beide typen doelstellingen zijn in het navolgende uitgewerkt.

De directe resultaten (output of kwantitatieve doelstellingen)

De LAG stuurt bij de uitvoering van de LOS op de volgende doelen en resultaten:

Thema	Doel	Output
LOS-breed	A. Versterken van de economie, ontwikkeling van het platteland en een duurzame landbouw	Minimaal 28 initiatieven, onderverdeeld over de diverse thema's
Platteland en Ommestad (prio 1)	B. Het bij elkaar brengen van vraag uit de stedelijke gebieden en aanbod vanuit het platteland, op het gebied van voedsel, recreatie en educatie:	Minimaal 15 initiatieven, waaronder tenminste:
- <i>Voedsel</i>	C. Vraag naar lokaal voedsel van de ommestad samen brengen met het aanbod van het platteland	* een initiatief waarbij boeren, ondernemers en burgers samenwerken om de voedselketen te verkorten * een duurzaam economisch distributie- of afzetmodel van bestaand regionaal voedselaanbod of nieuw aanbod dat past bij de behoefte van de stad
- <i>Recreatie</i>	D. Recreatieaanbod op het platteland afstemmen op de vraag vanuit de ommestad en dit aanbod beter onder de aandacht brengen	* een initiatief gericht op samenwerking tussen promotie-organisaties (VVV's, citymarketing, etc) waardoor het recreatief/ toeristisch aanbod op het platteland beter zichtbaar wordt gemaakt in stedelijke gebieden * een initiatief gericht op de ontwikkeling van nieuwe toeristisch-recreatieve arrangementen/ samenwerkingen
- <i>Educatie</i>	E. Informatie verstrekken over de agrarische sector/ landschap	1 (door)ontwikkeling van een educatief/ informatief programma

Innovatie (prio 2)	F. Het stimuleren van een innovatieve cultuur in ondernemerschap en burgerschap en zorg voor elkaar, samen met een faciliterende lokale overheid op het gebied van sociale innovatie en duurzame energie:	Minimaal 10 initiatieven, waaronder tenminste:
- <i>Sociale innovatie</i>	G. Versterking van de zelforganisatie van boeren, burgers en bedrijven op het platteland	* een vernieuwend initiatief waarbij de samenleving zich inzet voor "zorg" voor anderen, zodat zij deel kunnen blijven uitmaken van deze samenleving * een vernieuwend initiatief waarbij de samenleving zich inzet voor beheer van natuur, landschap en/ of platteland * een vernieuwend initiatief waarbij de samenleving zich inzet voor de leefbaarheid van de streek
	H. Stimuleren van alternatieve financieringsvormen voor maatschappelijke functies en vraagstukken	* een pilot mbt een vernieuwende financieringsvorm
- <i>Duurzame energie</i>	I. Stimuleren van het gebruik, opwekken en opslaan van duurzame energie	* een innovatie met betrekking tot het gebruik, opwekken of opslaan van duurzame energie * een initiatief waarbij ondernemers/ organisaties op het platteland samenwerken met stedelijke gebieden om duurzame energie op te wekken of op te slaan * een initiatief waarbij nagestreefd wordt om de (energie)kringloop te sluiten
LOS-breed	J. Stimuleren van ontmoeting, kennisuitwisseling en samenwerking binnen en buiten het gebied	* 3 bovenregionale initiatieven * 15 bijeenkomsten * 1 Intervisiegroep van (gemeente)ambtenaren ter bevordering van ontwikkelingsplanologie

LOS-breed	K. Financieel draagvlak voor uitvoering LOS: cofinanciering publiek en privaat	* multiplier van minstens 3 bovenop het beschikbaar gestelde LEADER-budget
-----------	--	--

Zoals hierboven is te zien, ligt de prioriteit bij het thema Platteland en Ommestad (minimaal 15 initiatieven). Bij het thema Innovatie wordt naar 10 initiatieven gestreefd. De verwachting is dat veel initiatieven die onder het thema Platteland en Ommestad te scharen zijn, ook een link hebben met Innovatie en vice-versa.

Projecten die aan beide thema's een bijdrage leveren, hebben een pré. Dit is ook terug te zien bij de selectiecriteria voor steunaanvragen en de weging hiervan (zie paragraaf 7.2.2)

De effecten in bredere zin (outcome of kwalitatieve doelstellingen)

Door in te zetten op de thema's "stad-land relaties" en "innovatie" draagt de LOS bij aan:

- Het bevorderen van de economie in Utrecht-Oost en daarmee tevens aan de werkgelegenheid in het gebied. Voor de stedelijke gebieden kan de samenwerking met het platteland uitmonden in een toename van duurzaamheid en gezondheid.
- Een verbeterde afstemming – van zowel voedsel als recreatie – tussen de vraag uit de stedelijke (en recreatie)gebieden en aanbod van het platteland.
- Betere bekendheid/ betrokkenheid van burgers bij het omliggende buitengebied.
- De overheid heeft een faciliterende houding en geeft ruimte aan de innovatieve cultuur in het ondernemer- en burgerschap.
- De zelforganisatie van de maatschappij is toegenomen, met name op het gebied van Zorg voor elkaar.
- Duurzaam gedrag, hernieuwbare energie zijn meer verankerd in de ontwikkeling van initiatieven.

Mid term review: Onderdeel van de strategie is een *mid-term review* rond de jaarwisseling 2018-2019. Dan is het moment om de inzet en tussenresultaten te evalueren en de strategie eventueel bij te stellen. Het is in de snelle veranderingen niet verstandig om de subdoelen voor 6 jaar geheel vast te leggen. Een zelfreflectie halverwege zal de slagingskans voor het uiteindelijke doel versterken. Eind 2020 zijn de strategie, doelstellingen en werkwijze eveneens tegen het licht gehouden, als basis voor de transitieperiode in 2021 en 2022.

4. Activiteitenplan

Om de LOS ten uitvoer te brengen en daarmee de doelstellingen zoals geformuleerd in hoofdstuk 3 te behalen, worden de volgende activiteiten beoogd:

Activiteit:	Draagt bij aan:
0. Voorbereiding (heeft reeds plaatsgevonden, betreft activiteiten tbv opstellen LOS)	Bottum-up ontwikkeling LOS
1. Uitvoering van projecten	Alle doelstellingen genoemd in paragraaf 3.3
2. Samenwerking	Doelstelling J (paragraaf 3.3)
3. Aanjagen/Deskundigheidsbevordering	Doelstelling J(paragraaf 3.3)
4. Bestuur en organisatie LAG	Bottum up uitvoering van de LOS (en dus aan alle doelstellingen)
5. Communicatie	Informeren over en betrekken van gebied bij bottum-up uitvoering van de LOS (en dus aan alle doelstellingen)
6. Administratie	Uitvoering van de LOS (en dus aan alle doelstellingen)

Deze activiteiten worden hieronder nader toegelicht.

4.1 Uitvoering van projecten

Het is de bedoeling om een groot deel van de doelstellingen die benoemd zijn in deze LOS, te behalen via de uitvoering van projecten. De LAG gaat op het gebied van haar doelstellingen (stad-land relaties verbeteren en innovatie), partijen verbinden en prikkelen. Het is hierbij nadrukkelijk de bedoeling dat de ideeën en initiatieven vanuit het gebied komen (bottom-up). De LAG doet dit samen met de Plaatselijke Groepen en eventuele thematische Aanjaagteams (zoals beschreven in paragraaf 4.3.1. De PG's en Aanjaagsteams hebben een signalerende functie en zullen door het bijwonen en organiseren van bijeenkomsten (zie paragraaf 4.3) en de gerichte inzet van communicatie (zie paragraaf 3.5) kenbaar maken dat ideeën welkom zijn.

Zodra er ideeën gesignaleerd zijn, zullen de PG's projectaanvragers ondersteunen en helpen bij het formuleren van goede project aanvragen.

De LAG zal zelf actief zijn in het zoeken van aanvullende financiering voor projecten in het gebied en zal hierin ook een doorverwijsfunctie hebben. De LAG werkt met het LEADER-budget om eerste concrete stappen te initiëren en vervolgens om cofinanciering te mobiliseren uit andere fondsen en private middelen. De LAG streeft actief naar een multiplier van het 'eigen' budget. Met name via POP3, ESF en waar mogelijk ook regionale publieke financiering (gemeenten en waterschap).

In de voorgaande jaren hebben de gemeenten in de Kromme Rijnstreek een structurele bijdrage geleverd aan LEADER-projecten via het LEADER Streekfonds. Dit fonds is echter sinds 2013 niet meer bijgevoerd en de gemeenten hebben aangegeven dat ze de komende jaren geen geld vrij kunnen maken voor een dergelijk fonds. Daarnaast is vanuit de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap in samenwerking met de gebiedscommissie Kromme Rijnstreek het initiatief genomen voor een (privaat) streekfonds. De ambities van dit streekfonds komen sterk overeen met de ambities van LEADER. LEADER Utrecht-Oost is

daarom voornemens om de krachten te bundelen en te verkennen welke mogelijkheden er zijn voor een streekfonds(achtige) constructie of een koepelproject waarmee kleinschalige initiatieven ondersteund kunnen worden.

Daarnaast zullen ook vernieuwende financieringsvormen en verdienmogelijkheden worden onderzocht. Via enkele concrete (pilot)projecten zullen deze mogelijkheden worden uitgewerkt, getest en gepromoot.

Als een subsidieaanvraag door aanvrager is uitgewerkt, zal de LAG de ingediende steunaanvragen beoordelen. Ten behoeve van deze beoordeling zal een transparante selectie- en beoordelingsprocedure worden opgesteld. Deze is weergegeven in deel 2 van deze LOS.

Projecten die in uitvoering zijn, zullen worden gemonitord volgens een vooraf opgesteld monitoringsysteem (zie eveneens deel 2 van deze LOS). Hierdoor is het mogelijk om de resultaten en effecten van de projecten goed in kaart te brengen en tevens makkelijk(er) om kennis te nemen van ieders projecten. Ook is het hierdoor mogelijk om eventueel gedurende de looptijd het LEADER-programma bij te sturen.

4.2 Samenwerking

De LAG is voornemens om samenwerking op drie sporen te bevorderen:

1. tussen nieuwe lokale initiatieven;
2. tussen organisaties (en het vereenvoudigen van de organisatiestructuur en het verminderen van de bestuurlijke drukte);
3. met andere LEADER-gebieden op regionaal en internationaal niveau.

4.2.1 Samenwerking tussen nieuwe lokale initiatieven.

Uit de gebiedsconsultatie bleek dat er weinig samenwerking bestaat tussen de verschillende netwerken en organisaties en dat men elkaar nog te weinig weten te vinden. Er is een duidelijke behoefte aan een actor die verbindt en samenwerking tussen deze organisaties stimuleert. De LAG wil deze rol oppakken in samenspraak met de betrokken partijen (werkwijze zal nog worden uitgewerkt) en de cultuur van samenwerking in het gebied versterken. Het gaat niet alleen om concrete activiteiten, maar ook om een mentaliteitsverandering. Samenwerking moet vanzelfsprekender worden en het besef moet groeien dat het daadwerkelijk meer oplevert.

4.2.2 Samenwerking tussen organisaties in het gebied

In het voortraject is de wens uitgesproken van zowel bewoners, organisatie als overheden om de organisatiestructuur te vereenvoudigen en de bestuurlijke drukte te verminderen. Het is wenselijk om bestaande netwerken, organisaties en commissies beter te laten samenwerken en waar mogelijk samen te voegen. Dit levert transparantie op en is winst voor het gebied (en de agenda's van bestuurders). De LAG wil hiertoe het initiatief nemen en dit verkenningsproces coördineren. Zo kan de cultuur van samenwerking in het gebied worden versterkt.

4.2.3 Samenwerking met andere LEADER-gebieden

De LAG is voornemens om op diverse thema's een samenwerking op te starten met een ander LEADER-gebied. Met betrekking tot het thema stad-land zal samenwerking plaatsvinden met collega-LEADER-gebied Weidse Veenweiden samen met de gemeente

Utrecht. De gemeente Utrecht heeft enkele concrete projectideeën aangedragen, waarbij ze graag wil samenwerken met de beide LEADER-gebieden in de provincie Utrecht. Een samenwerking met de Oostenrijkse LEADER-regio Nordburgenland en nader te bepalen partners rond het thema 'sociale innovatie' lijkt kansrijk. Ook zijn er ideeën over een samenwerking rond de "Hessenwegen". Eventueel andere thema's met daarbij een inspirerende samenwerkingspartner(s) staan nog open en zullen gedurende de LEADER-periode worden onderzocht.

4.3 Aanjaagactiviteiten/Deskundigheidsbevordering

4.3.1 Aanjaagactiviteiten

De LAG wil het gebied prikkelen en inspireren en nieuwe ideeën initiëren. Dit wil zij doen door de inzet van twee "Plaatselijke Groepen", eventueel aangevuld door thematische "Aanjaagteams". Op deze wijze wordt de LAG "gevoed" vanuit de wortels van het gebied en is het mogelijk expertise vanuit alle hoeken van het gebied en rond alle thema's in te schakelen. De slagkracht en het bereik van LEADER in Utrecht-Oost wordt hierdoor zo groot mogelijk.

Er is een Plaatselijke Groep (PG) in de Vallei en een Plaatselijke Groep in de Kromme Rijnstreek gevormd. De leden van de PG zijn woonachtig en/ of werkzaam in het deelgebied en zijn deskundig op een van beide thema's van het Ontwikkelingsplan (Stad-land (voedsel, recreatie en educatie) en Innovatie (duurzame energie en sociale innovatie) en hebben een uitgebreid netwerk in het deelgebied. Zie paragraaf 5.2 voor een uitgebreide omschrijving van het profiel.

Via het netwerk van de PG-leden kan het gebied worden aangesproken en kunnen initiatieven worden opgespoord en aangejaagd.

Bij de start van de uitvoering van de LOS zal een grote gebiedsbijeenkomst/ conferentie worden georganiseerd, waarin uitleg wordt gegeven over LEADER en de mogelijkheden die het programma biedt. Alle betrokken bewoners in het gebied zijn welkom en de uitnodiging zal daarom ook breed worden gecommuniceerd. Ook zal via de lokale en regionale media de start van een nieuwe LEADER-periode kenbaar worden gemaakt, zodat iedereen die ideeën heeft, zich kan melden. Op deze wijze wil de LAG de ideeën "van onderaf" boven water krijgen.

Indien op bepaalde subthema's extra initiatief wenselijk is, kunnen ook thematische Aanjaagteams geformeerd worden. Dit zijn tijdelijke werkgroepen waarin betrokken bewoners zitting kunnen nemen die deskundig, werkzaam en betrokken zijn bij het betreffende onderwerp. Bij de oprichting van een Aanjaagteam, zal dit breed worden gecommuniceerd in het gebied, zodat ieder die interesse heeft, zich hiervoor kan aanmelden. In een Aanjaagteam zit tenminste één lid van de Plaatselijke Groep. Zij kunnen thematische bijeenkomsten organiseren of bijwonen om i initiatieven op te sporen en aan te jagen. Zij koppelen de voortgang en resultaten terug aan de PG's en LAG.

Met deze aanpak hoopt het gebied focus en gedrevenheid op de thema's te krijgen en bovendien een professionaliseringsslag te maken.

Daarnaast zullen de volgende activiteiten plaatsvinden om te inspireren en aan te jagen:

- nieuwsberichten in (lokale) media;
- het zelf organiseren van themabijeenkomsten, excursies etc.;
- aanwezigheid bij relevante bijeenkomsten van gebiedspartijen;

- gericht benaderen van contacten binnen het netwerk van de Lokale Actie Groep en Plaatselijke Groepen.
- prikkelen van gemeenten en provincie tot een actief faciliteren van vernieuwende ondernemers

4.3.2 Deskundigheidsbevordering

Om de deskundigheid van initiatiefnemers te bevorderen en daarmee kwalitatief hoogwaardige initiatieven te ontplooiën, zullen de volgende activiteiten plaatsvinden:

- individuele begeleiding door de LEADER-coördinator;
- trainingen/bijeenkomsten voor (potentiële) aanvragers om kwalitatief goede projecten te kunnen ontwikkelen, uitvoeren en verantwoorden, en ervaringen over te kunnen dragen. Bijvoorbeeld een leergang van idee naar uitvoering, cursussen over opstellen van projectplannen en bedrijfsplannen, projectadministratie, inzet social media, etc.
- er zullen ook bijeenkomsten worden georganiseerd om fondsen en initiatiefnemers bij elkaar brengen.
- kennis delen: de LAG wil informatie over projecten openbaar maken (in overleg met de aanvrager uiteraard), zodat mensen kunnen leren van elkaars initiatieven. Hiertoe zullen online tools en social media worden ingezet waar een goed bijgewerkte en actuele projectendatabase beschikbaar is. Aanvragers dienen verplicht informatie aan te leveren voor deze database: dit zal als voorwaarde worden gesteld voor het verkrijgen van subsidie.
- organisatie van themabijeenkomsten waarbij kennisuitwisseling centraal staat en/ of het samenbrengen en verbinden van actoren in stad en land, bijvoorbeeld een fysieke marktplaats met verschillende partijen (Streekplatform). Hier kunnen de talenten van de mensen uit de streek meer worden benut door mensen aan elkaar te koppelen (vraag en aanbod van diensten) . Bij de organisatie van dergelijke bijeenkomsten zal gericht een beroep worden gedaan op mensen uit de lokale gemeenschap die zich met het betreffende onderwerp bezighouden. Bijeenkomsten die door het gebied zelf worden georganiseerd en aansluiten bij de doelstellingen van de LOS, kunnen eventueel ook door LEADER (mede) worden gefaciliteerd.
- Ten behoeve van kennisuitwisseling tussen gemeenten is het voornemen om een intervisiegroep van ondernemende ambtenaren op te richten. Deze intervisiegroep zal zich bezighouden met verdere implementatie van ontwikkelingsplanologie en het onderwerp Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Nevendoel is het creëren van planologische ruimte voor ondernemerschap en innovaties.

Bovenstaande activiteiten moeten er ook voor zorgen dat iedereen gelijke kans heeft op ondersteuning, en niet alleen de “sterksten of de slimsten”.

De grotere verantwoordelijkheid van de LAG vraagt eveneens grote deskundigheid van haar leden. Om de deskundigheid van de leden van de LAG en de onderliggende Plaatselijke Groepen te bevorderen zullen trainingen worden aangeboden, afgestemd op de wensen en behoeften van de leden van de LAG en PG's. Ook wordt hen de mogelijkheid geboden om kennis- en netwerkbijeenkomsten bij te wonen. Elk jaar zet de LAG de kwaliteit van het werk en de leerbehoefte een keer op de agenda.

4.4 Bestuur en organisatie LAG

Omdat er sprake is van twee “deelgebieden” binnen Utrecht-Oost met ieder een eigen overleg- en organisatiestructuur zal er worden gewerkt met één overkoepelende LAG die wordt gevoed vanuit twee Lokale Plaatselijke groepen: één groep in de Vallei en één groep in Heuvelrug & Kromme Rijn.

De meeste activiteiten zullen gebiedsbreed plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld de (financiële) administratie. Hiertoe wordt gewerkt met één BackOffice (penvoerder/secretariaat). Maar het aanjagen en begeleiden van projecten wordt in de deelgebieden door de betreffende Plaatselijke Groep zelfstandig georganiseerd.

Slagvaardigheid en Bottom Up werken

Hoewel het LEADER gebied uniform is qua problematiek, voorgestelde aanpak en partners, moet onderkend worden dat het bosgebied van de Utrechtse Heuvelrug zorgt voor een natuurlijke en geografische afbakening van twee deelgebieden. Om de bottom up aanpak goed tot zijn recht te laten komen, is er na consultatie van gebiedspartijen voor gekozen om met twee Plaatselijke Groepen te gaan werken. Op die manier worden persoonlijke netwerken het best benut en is de drempel om met ideeën ten voorstellen te komen, zo laag mogelijk.

Tegelijk is slagvaardigheid nodig. Daarom is er voor gekozen om een compacte LAG samen te stellen.

Zie hoofdstuk 5 voor meer informatie over de positie, taken en bevoegdheden van de LAG en de PG's en de manier waarop LEADER Utrecht-Oost is georganiseerd.

4.5 Communicatie

Bij het betrekken van de lokale bevolking bij de uitvoering van de LOS en het stimuleren van samenwerking is communicatie cruciaal. Communicatie zal gebeuren door:

- regelmatig te communiceren over de mogelijkheden die LEADER biedt en over de activiteiten die de LAG en PG's organiseren, maar ook over projectresultaten, mijlpalen en andere noemenswaardige zaken, zodat de lokale bevolking op de hoogte is van de projecten en desgewenst kan reageren of deelnemen;
- lokale/regionale correspondenten actief te betrekken en afspraken te maken over (periodieke) plaatsing van artikelen over LEADER in de lokale media;
- informatie over projecten openbaar te maken via een online tool/projectendatabase;
- sociale media zoals Twitter, Facebook en LinkedIn beter te benutten, niet alleen door de LEADER-coördinator(en) maar ook door de leden van de LAG, PG's en Aanjaagteams, zodat de communicatie actueel, direct en interactief is,
- het netwerk en de communicatiemogelijkheden van partners (o.a. gebiedscoöperatie O-gen) benutten.

4.6 Administratie

Bij de uitvoering van de LOS zal de LAG professioneel worden ondersteund door een "BackOffice". Deze BackOffice zal onder andere zorg dragen voor de (financiële) administratie. Gebiedscoöperatie O-gen zal als BackOffice fungeren. Deze organisatie heeft (als voormalige Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei) al vele jaren ervaring met ondersteuning en uitvoering van gebiedsprogramma's.

Vanaf oktober 2020 is O-gen gestopt als backoffice en zijn deze taken deels bij de coördinatoren komen te liggen en deels bij de provincie Utrecht (als nieuwe penvoerder/secretariaat).

De administratie omvat:

- besluiten en afspraken van de LAG en PG's
- dossiers van steunaanvragen

- activiteiten van / door de LAG en PG's
- communicatie-uitingen
- aangegane verplichtingen en verantwoordingen aan financiers
- financiën

Beheer van de dossiers en toezicht op handhaving van het reglement (zoals beschreven in hoofdstuk 7) zal plaatsvinden door de LEADER-coördinator(en).

4.7 Planning

Hieronder is een globale planning weergegeven voor de beoogde activiteiten. Jaarlijks zal een jaarplan worden opgesteld waarin deze zaken op detailniveau worden uitgewerkt. Afhankelijk van de rees behaalde en nog te bereiken resultaten zal op bepaalde activiteiten meer of minder inzet noodzakelijk zijn. (x = oorspronkelijke periode, T = transitieperiode)

Activiteit:	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0. Voorbereiding: - opstellen LOS	X	X									
1. Uitvoering van projecten			x	x	x	x	x	x/T	T	T	T
2. Samenwerking - verkennen - uitvoeren			x	x				T x/T	T T		T
3. Aanjagen/Deskundigheidsbevordering - aanjagen - deskundigheidsbevordering											
		x	x	x	x	x		T	T		
		x	x	x	x	x	x	x/T	T	T	T
4. Bestuur en organisatie LAG		x	x	x	x	x	x	x/T	T	T	T
5. Communicatie - tbv aanjagen - tbv informeren over voortgang - tbv eindresultaten											
		x	x	x	x	x		T	T		T
			x	x	x	x	x	x	T	T	T
6. Administratie		X	x	x	x	x	x	x/T	T	T	T

* Het LEADER programma moet in april 2025 administratief afgerond zijn.

5 Organisatie

5.1 Positie, taken en bevoegdheden LAG

De LAG in Utrecht-Oost functioneert als autonome commissie in Utrecht-Oost. De LAG is verantwoordelijk voor de uitvoering van de LOS en beheert het bijbehorende LEADER budget. De rechtspersoon die de LAG vertegenwoordigt, is de gebiedscoöperatie O-gen, en vanaf oktober 2020 de provincie Utrecht.

Hiertoe zijn afspraken gemaakt met de Lokale Actie Groep, zie bijlage 1. Deze zijn overgenomen door provincie Utrecht.

Er is gekozen voor vertegenwoordiging van de LAG als rechtspersoon door gebiedscoöperatie O-gen omdat O-gen veel ervaring heeft met programmamanagement en het werkgebied van O-gen voor een heel groot deel overeenkomt met het werkgebied van LEADER Utrecht-Oost.

De LAG krijgt voor uitvoering van de LOS formele verantwoordelijkheid van de provincie Utrecht bij besluit van GS. Ook neemt GS een besluit over de beschikbare cofinanciering vanuit de provincie. De LAG is bevoegd om zelfstandig te beslissen welke projecten wel of niet gefinancierd worden en zullen elk project voor een formele Europa-toets voorleggen aan de provincie/ RVO.

Door middel van een rapportage zal verantwoording aan de provincie worden afgelegd. De provincie treedt namens de LAG op in geval van financiële claims en eventuele rechtszaken.

De LAG neemt de verantwoordelijkheid voor het mobiliseren van co-financiering naast de formele bijdrage vanuit de Provincie. Dit betreft dan de beoogde co-financiering vanuit gemeenten en private partijen in de regio. Alle gemeenten hebben een intentieverklaring ondertekend omtrent participatie in LEADER Utrecht-Oost (zie bijlage 2).

De LAG is bevoegd tot het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere LAG's, ook in het buitenland, voor zover de LEADER-reglementen dit toestaan.

Verantwoordelijkheden LAG:

- Uitvoering van de LOS.
- Administratie en financieel beheer LEADER programma
- Toezicht op en aanleveren informatie t.b.v. beheer werkbudget door penvoerder/secretariaat
- Maximaal benutten beschikbare budgetten en actief zoeken naar (co)financiering.

Verantwoordelijkheden penvoerder/secretariaat (O-gen/ provincie Utrecht):

- Vertegenwoordiging van LAG als rechtspersoon
- Aanvrager werkbudget/ proceskosten LAG
- Administratie van werkbudget onder aansturing van LAG

De taakverdeling tussen de LAG, penvoerder/secretariaat en andere betrokken partijen is weergegeven in paragraaf 5.3

5.2 Profiel en samenstelling LAG

De LEADER-gebieden hebben de opdracht meegekregen om een professionaliseringsslag te maken. Dit uit zich in aangepaste processen (transparantie) en meer verantwoordelijkheid

voor de LAG. Deze grotere verantwoordelijkheid vraagt om deskundigheid en daarnaast ook om expertise op de (nieuwe/ andere) thema's ten opzichte van de vorige LEADER-periode. Hier zijn de leden van de LAG en de Plaatselijke Groepen op geselecteerd.

Zoals in paragraaf 4.4 vermeld, zal er gewerkt gaan worden met een LAG en twee onderliggende Plaatselijke Groepen: één Plaatselijke Groep in de Vallei en één Plaatselijke Groep in Heuvelrug & Kromme Rijn. Vanuit beide PG's zullen in totaal 8 leden worden afgevaardigd in de LAG.

Om slagvaardig te kunnen zijn, is er bewust voor gekozen om compacte LAG samen te stellen: van iedere PG de voorzitter, een lid met een stedelijk netwerk en een lid met netwerk in het landelijk gebied en een lid met een netwerk rond het thema innovatie.

Bij de uitvoering van de LOS zullen de Plaatselijke Groepen fungeren als een spin in het web. De Plaatselijke Groepen zullen vooral een schakelende en verbindende functie hebben, in interactie met de lokale bevolking, ondernemers en overheid.

Kenmerken samenstelling LAG en Plaatselijke Groep:

- 8 (LAG) respectievelijk 10 á 12 deelnemers (PG) met een onafhankelijke voorzitter
- Leden zijn werkzaam en/of woonachtig in het deelgebied.
- Leden komen verspreid uit hele deelgebied.
- Leden komen uit diverse sectoren/thema's
- De leden samen vormen een afspiegeling van de relevante maatschappelijk actoren in het deelgebied
- Mix van verschillende leeftijden en mannen/ vrouwen.
- Mix van publiek/ privaat: maximaal 50% van de leden komt uit publieke organisaties.
- De kennis en ervaring van enkele "oud-PG-leden van LEADER Kromme Rijn" uit de vorige LEADER-periode zal waar mogelijk worden benut.

Profiel schets leden LAG en Plaatselijke Groep:

- Hebben een brede belangstelling voor plattelandsontwikkeling.
- Zijn nauw betrokken bij het betreffende deelgebied
- Zijn lid op persoonlijke titel. Er is geen sprake van formele belangenvertegenwoordiging. Mensen nemen deel op basis van hun kennis, kunde en netwerk, zonder last of ruggespraak.
- Zijn deskundig op een van beide thema's van het Ontwikkelingsplan (Stad-land (voedsel, recreatie en educatie) en Innovatie (duurzame energie en sociale innovatie) en hebben een uitgebreid netwerk in het deelgebied en eventueel daarbuiten.
- Zijn bereid en in staat tot het initiëren van projecten.
- Zijn initiatiefrijk en hebben een "schouder-eronder-mentaliteit"
- Zijn in staat overstijgend en innovatief te denken
- Zijn bereid zich in te zetten en tijd vrij te maken voor een breed scala aan activiteiten (aanjagen/ initiëren projecten; beoordelen, monitoren en evalueren van projecten en het Ontwikkelingsprogramma; bijdrage aan Aanjaagteam's/ themabijeenkomsten; participatie in samenwerkingsprojecten) → verwachte tijdsinzet: 4 tot 8 uur per maand.

Aan de hand van bovenstaande gegevens is in beide deelgebieden samen met een "kwartiermaker" een lijst gemaakt met kandidaten die voldoen aan het profiel. De groep mensen die bij de voorbereiding betrokken is geweest, heeft meegedacht over het samenstellen van deze lijst. De lijst is dus samengesteld op voordracht van het gebied. De kandidaten op de lijst zijn benaderd door de kwartiermaker. Vervolgens heeft een informatiebijeenkomst plaatsgevonden waarin uitleg is gegeven en verwachtingen zijn

uitgesproken over de rol van een lid van de Plaatselijke Groep en eventueel LAG. Kandidaten die daadwerkelijk lid willen worden van de LAG en Plaatselijke Groep zijn bij vaststelling van de LOS ook officieel worden benoemd. In bijlage 3 is te lezen welke personen deel uit maken van de LAG en de PG's.

LEADER Utrecht-Oost is van mening met de LAG en onderliggende PG's in de samenstelling zoals vermeld in bijlage 3, de benodigde deskundigheid in huis te hebben en toegang tot een groot netwerk, zodat het mogelijk is om:

- A. de doelen uit deze LOS te behalen
- B. het programma financieel en administratief te besturen
- B. samenwerking te zoeken met andere LAG's (of overige partnerschappen).

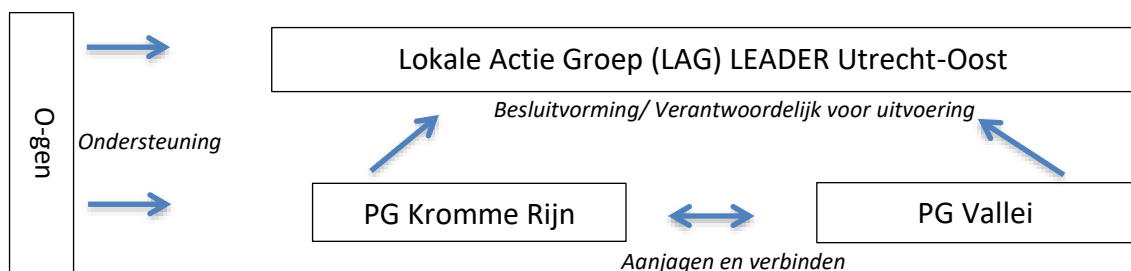
5.3 Organisatie van de uitvoering

5.3.1 Organisatie op hoofdlijnen

Zoals vermeld in paragraaf 4.4. zal er binnen LEADER Utrecht-Oost gewerkt gaan worden met een Lokale Actie Groep (LAG) die verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming en twee onderliggende Plaatselijke Groepen die vooral een aanjagende en verbindende functie hebben: één groep in de Vallei en één groep in Heuvelrug & Kromme Rijn. De twee Plaatselijke Groepen zullen functioneren als professionele, actieve, aanjagende streeknetwerken. De professionaliteit en het netwerk zijn deels gewaarborgd in de samenstelling van de Plaatselijke Groepen en de LAG: leden zijn geselecteerd op deskundigheid, professionaliteit en netwerk.

De professionaliteit is ook terug te zien in de werkwijze: door de inzet van Plaatselijke Groepen eventueel aangevuld met Aanjaagteams kan doelmatig en actief per thema worden aangejaagd.

De LAG en de Plaatselijke Groepen krijgen bij de uitvoering van de LOS ondersteuning vanuit gebiedscoöperatie O-gen. Deze organisatie heeft veel ervaring met de uitvoering van gebiedsprogramma's, beschikt over deskundige medewerkers en kan derhalve op professionele wijze ondersteuning bieden. Ten tijde van de transitieperiode is deze rol overgenomen door de provincie Utrecht.

De LAG en Plaatselijke Groepen worden begeleid door een (door hen zelf geselecteerde) coördinator. Deze begeleiding is noodzakelijk voor praktische uitvoering, monitoring en evaluatie van het programma.

Het kantoor van de penvoerder/secretariaat zal fungeren als contact-/postadres. De LAG en PG's kunnen indien nodig gebruik maken van de faciliteiten van dit kantoor.

Communicatieactiviteiten zullen waar mogelijk worden uitgevoerd door de leden van de LAG en PG's, de LEADER-coördinator of penvoerder/secretariaat. Indien nodig zal een externe partij worden ingeschakeld (bijvoorbeeld voor vormgeving van brochures, drukwerk, etc).

5.3.2 Taakverdeling

Taken Lokale Actie Groep (LAG):

- Beoordeelt subsidieaanvragen op basis van selectiecriteria en voorwaarden voor het indienen en beoordelen van projecten.
- Zorgt indien noodzakelijk voor bijsturing/ aanpassing van de LOS.
- Bewaakt de samenhang en samenwerking in het gebied.
- Stelt jaarlijks een jaarplan en jaarverslag op en rapporteert aan provincie en andere partners (financiers)
- Participeert in de landelijke en EU-Leadernetwerken.
- Zet samenwerking(sprojecten) op met andere LEADER gebieden

Taken Plaatselijke Groep (PG):

- Stimuleert, genereert en faciliteert initiatieven die bijdragen aan de thema's uit de LOS.
- Zorgt voor monitoring en evaluatie van resultaten en effecten dmv direct contact met de initiatiefnemers
- Organiseert bijeenkomsten en communicatieproducten over het programma, projecten en ervaringen (kennisuitwisseling).
- Verkent samenwerkingsmogelijkheden met andere LEADER gebieden
-

Taken LEADER-coördinator:

- Fungeert als eerste aanspreekpunt over Leaderorganisatie en projecten.
- Zorgt voor eerste beoordeling kansrijkheid van ideeën en subsidieaanvragen.
- Begeleidt aanvragers van idee tot beschikking en tevens bij rapporteren over voortgang project.
- Zorgt voor (financieel) overzicht over LEADER programma en heeft afstemming hierover met LAG en provincie
- Zorgt voor financieel overzicht over proceskosten en heeft afstemming hierover met LAG en penvoerder/secretariaat (als aanvrager)
- Beheert projectdossiers i.s.m. betaalorgaan.
- Stuurt de monitoring en evaluatie van Leaderprojecten aan.
- Zorgt (op basis van monitoringgegevens) voor overzicht omtrent voortgang uitvoering LOS en adviseert de LAG en PG's hieromtrent.
- Coördineert communicatie en PR.
- Bereidt vergaderingen LAG en PG's voor.
- Ondersteunt de leden van de LAG en PG's bij hun activiteiten en taken (zie hierboven)

Taken penvoerder/secretariaat (Gebiedscoöperatie O-gen/ provincie Utrecht):

- Fungeert als aanvrager voor de proceskosten van LEADER Utrecht-Oost of stelt deze beschikbaar
- Fungeert als contactadres voor LEADER Utrecht-Oost
- Verzorgt de financiële administratie van de proceskosten (onder aansturing van de LEADER-coördinator)
- O-gen: Zorgt voor afstemming van LEADER-activiteiten met gehele werkgebied O-gen → afstemming over LEADER-programma op themaniveau met medewerkers O-gen + afstemming en samenwerking met (thematische) ledengroepen van O-gen

Taken provincie Utrecht:

Gedeputeerde Staten heeft formeel de eindverantwoordelijkheid voor de toekenning van Leadersubsidie aan aanvragers.

De provincie Utrecht is:

- Vanaf oktober 2020 penvoerder/secretariaat
- eindverantwoordelijk voor het Leaderprogramma in de provincie Utrecht en draagt ook de risico's
- opdrachtgever voor de beheer- en betaalautoriteit (RVO).
- verantwoordelijk voor het afgeven van beschikkingen.
- agendalid van de Lokale Actie Groep.
- verantwoordelijk voor inbedding en afstemming van Leaderwerkwijze en projecten binnen het provinciehuis.
- eindverantwoordelijk voor financiële en inhoudelijke verantwoording en verslaglegging LOS Leader Utrecht-Oost.

Taken beheers- en betaalautoriteit:

- Zorgt voor technisch/ financiële toetsing van steunaanvragen
- Denkt (in overleg met LEADER-coördinator) mee met aanvrager bij oplossing voor eventuele technisch-juridische vraagstukken van steunaanvragen
- Zorgt voor de administratie/ dossiervorming van steunaanvragen en voortgang van projecten
- Verschaft Inzicht projectdossiers aan LEADER-coördinator tbv monitoring projecten
- Beoordeelt voortgang- en eindrapportages
- Stelt concept-beschikkingen op tbv provincie Utrecht
- Betaalt voorschotten uit

6. Financiën

6.1 Begroting

Voor uitvoering van de LOS zijn de volgende kosten begroot (conform het activiteitenplan):

	<i>EU bijdrage</i>	Totale kosten
0. Voorbereiding*	0	0
1. Uitvoeringsbudget projecten**	1.292.108,50	5.168.434
2. Samenwerking <i>Vorbereitung en Uitvoering van samenwerkingsprojecten</i>	95.391,50	190.783
Proceskosten*** Dit betreft de kosten voor de activiteiten: 3. Aanjagen/ Deskundigheidsbevordering 4. Bestuur en Organisatie LAG 5. Communicatie 6. Administratie <i>(LAG zal in later stadium onderverdeling maken tussen operationele kosten, personeelskosten, opleidingskosten, kosten PR, financiële kosten, kosten M&E en kosten voor aanjagen en faciliteren potentiële begunstigden, etc.)</i>	387.500	775.000
Totaal	1.775.000	6.134.217

* *Vorbereidingskosten zijn gefinancierd door provincie Utrecht en maken derhalve geen deel uit van deze begroting.*

***Ten behoeve van de transitieperiode is er aan het uitvoeringsbudget voor projecten € 225.000 EU bijdrage toegevoegd.*

*** *Dit mag niet meer zin dan 25% van de totale publieke uitgaven voor de ontwikkelingsstrategie*

6.2 Dekkingsplan

De financiering van de LOS zal op programmaniveau bestaan uit circa 30 % financiering EU, 30% publieke financiering (gemeenten, waterschappen) en tenminste 40% private financiering.

In de tabel is de beoogde financiering weergegeven.

	Publiek EU	Publiek Provincie	Publiek gemeente/ waterschap	Privaat	Totaal	%
Voorbereiding		0	0	0	0	0
Uitvoeringsbudget projecten *	1.292.108,50	404.608,50	887.500	2.584.217	5.168.434	84
Samenwerking	95.391,50	95.391,50	0	0	190.783	3
Proceskosten	387.500	387.500	0	0	775.000	13
Totaal %	29 %	14,5 %	14,5 %	42 %	100 %	
Totaal €	1.775.000	887.500	887.500	2.584.217	6.134.217	100%

* Ten behoeve van de transitieperiode is er aan het uitvoeringsbudget voor projecten € 225.000 EU bijdrage toegevoegd en € 112.500 provinciaal budget. Dit vraagt ook een extra bijdrage van € 112.500 aan overige publieke cofinanciering vanuit het gebied.

- De bijdrage vanuit de EU staat in principe vast zodra de LOS is goedgekeurd. In het Openstellingsbesluit LEADER zoals vastgesteld in de vergadering van gedeputeerde staten van Utrecht van 17 februari 2015 is aangegeven dat er €1.550.000 vanuit het Europees Land bouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) beschikbaar is voor Utrecht-Oost.
- De bijdrage vanuit de provincie staat in principe vast zodra de LOS door GS is goedgekeurd. De bijdrage zal dan via een formele openstelling beschikbaar worden gesteld.
- De publieke bijdrage vanuit gemeenten/ waterschap zal op projectniveau worden verkregen bij de samenwerkingsprojecten en de uitvoeringsprojecten. Gemeenten hebben via een intentieverklaringen laten weten dat zij de thema's uit deze LOS onderschrijven. Het is echter niet mogelijk om op voorhand al een financiële toezegging te doen op programmaniveau. Er zal jaarlijks overleg met de gemeenten en waterschappen plaatsvinden om een reservering voor LEADER te bewerkstelligen op de gemeentelijke en waterschapsbegroting. Een eerste overleg met de gemeenten hierover zal plaatsvinden zodra de LOS is goedgekeurd (najaar 2015).
- De private bijdrage zal op projectniveau worden verkregen bij de uitvoeringsprojecten. Het is niet mogelijk om op voorhand al een financiële toezegging te doen op programmaniveau. Wel hebben gebiedspartijen op voorhand al laten weten dat er veel ideeën leven in het gebied, waarbij ook private financiering beschikbaar is (in euro's of uren) of waarbij men ideeën heeft om dit bedrag te vergaren op innovatieve wijze.

Om bijdragen zoals vermeld in bovenstaande tabel te realiseren, zullen de volgende voorwaarden worden gehanteerd bij de selectie van samenwerkingsprojecten en uitvoeringsprojecten:

- de verplichte verhouding EU – overige publieke financiering is bij alle projecten 50-50.
  - per uitvoeringsproject moet de private of eigen bijdrage minimaal 50 % zijn (in euro's of uren). Bij samenwerkingsprojecten kan hiervan worden afgeweken.
  - uitvoeringsprojecten: het streven is om per uitvoeringsjaar bij deze projecten een verhouding te creëren van 25 % EU/ 5 % provincie/ 20 % overige overheden/ 50% privaat. Voor de transitieperiode geldt: 25 % EU/ 12,5 % provincie/ 12,5 % overige overheden/ 50 % privaat.
- De voorwaarden op projectniveau zijn beschreven in paragraaf 7.2

Indien aan bovenstaande niet wordt voldaan, zullen steunaanvragen niet worden goedgekeurd. Hiermee wordt voorkomen dat er op programmaniveau niet kan worden voldaan aan de EU-voorwaarden omtrent cofinanciering,

LEADER Utrecht-Oost wenst gebruik te maken van de voorschotregeling voor submaatregel 4 (artikel 42 van de verordening) en indien mogelijk ook voor de andere submaatregelen conform de EU-spelregels.

Deel II Reglement LAG

7. Beheer- en toezichtregeling/ Beschrijving van de selectieprocedure

Bij de uitvoering van het LEADER-programma zijn professionaliteit en transparantie de kernwoorden. Hieronder is beschreven op welke wijze het beheer en toezicht zal plaatsvinden.

7.1 LAG Werkwijze en verantwoording

Zoals eerder vermeld, wordt er in LEADER Utrecht-Oost gewerkt met een LAG en twee onderliggende Plaatselijke Groepen: een groep in de Vallei en een groep in Heuvelrug & Kromme Rijn. Zij worden ondersteund door Gebiedscoöperatie O-gen/ provincie Utrecht.

Rollen

- Rol Lokale Actie Groep: zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de LOS en nemen besluiten over de selectie van steunaanvragen.
- Rol Plaatselijke Groepen: zij zorgen voor het aanjagen en zijn de handen en voeten, oren en ogen in het gebied. Zij zorgen voor de praktische uitvoering van de activiteiten.
- Rol penvoerder/secretariaat (gebiedscoöperatie O-gen/ provincie Utrecht): zij treden op als rechtspersoon namens de LAG en zorgen (op verzoek van LAG en PG's) voor administratieve, secretariële en financiële ondersteuning.

In paragraaf 5.3 zijn de taakverdeling en verantwoordelijkheden beschreven.

Samenstelling LAG

Zie paragraaf 5.2

De onafhankelijk voorzitter voldoet aan het profiel van een LAG-lid. De voorzitter zit de vergaderingen voor en vertegenwoordigt de LAG waar nodig.

Benoeming en wijzigingen in samenstelling LAG

- *Benoeming.* Een LAG lid (ook de voorzitter) neemt deel voor tenminste 3 jaar ivm continuïteit deskundigheid en samenwerking als groep.
- *Beëindiging.* LAG lidmaatschap wordt beëindigd:
  - Bij overlijden
  - Op verzoek van LAG-lid
  - Bij niet goed functioneren
  - Indien niet meer aan het profiel (zie paragraaf 5.2) wordt voldaan
- *Wijziging samenstelling.* Indien een lid stopt, wordt eerst met de groep de balans op gemaakt welke consequenties dit heeft in relatie tot de resterende ambitie, activiteiten en daarbij benodigde deskundigheden en netwerken. Als geconcludeerd wordt dat versterking nodig is, wordt bepaald op basis van welke deskundigheden, netwerken en capaciteiten. Nieuwe kandidaten worden opgeroepen. De LAG beslist na een gesprek met twee a drie afgevaardigden van de LAG met een kandidaat, over lidmaatschap. Bepalend is de motivatie, de aanvulling op bestaande deskundigheden en netwerken, visie op en betrokkenheid bij LEADER aanpak en LOS en beschikbare tijd.
- Wijzigingen in de samenstelling van de LAG worden openbaar gemaakt op de website.

N.B. Bovenstaande geldt ook voor de samenstelling van de PG's

Vergaderingen LAG:

De LAG komt een aantal keren per jaar bij elkaar (aantal vergaderingen afhankelijk van afspraken met provincie mbt indienen van steunaanvragen). Tijdens deze vergaderingen wordt een formeel besluit genomen over de door de Plaatselijke Groepen aangedragen voorstellen en zal worden stilgestaan bij de monitoring van projecten, de effectmeting en evaluatie.

Op de agenda van de vergaderingen van de LAG staat tenminste:

- Beoordeling van steunaanvragen (definitieve aanvraag)
- Monitoring en evaluatie lopende en afgeronde projecten
- Totaaloverzicht projecten irt financiële planning en doelstellingen → eventueel bijsturen
- Samenwerking
- Deskundigheidsbevordering en kennisuitwisseling (zowel van de LEADER groep zelf als van het gebied) → bijeenkomsten, trainingen, etc.

Overige agendapunten kunnen door de leden of de coördinator worden aangedragen.

Vergaderingen Plaatselijke Groepen:

De Plaatselijke Groepen vergaderen voorafgaand aan de vergaderingen van de LAG of zoveel vaker als de groep zelf wenselijk acht. De PG hanteert in principe dezelfde agendapunten als de LAG, uitgezonderd de beoordeling van de projecten (dat is een nadrukkelijke taak van de LAG). In plaats daarvan 'screent' de PG de projectideeën (m.n. op de bijdrage aan de doelstellingen uit deze LOS en LEADER-kenmerken) en geeft de aanvrager tips mee om het idee verder uit te werken. Tijdens de vergaderingen van de PG's nadrukkelijk worden stilgestaan bij de aanjaagactiviteiten, die grotendeels door de PG's worden uitgevoerd.

Van iedere bijeenkomst van de LAG en PG's worden notulen gemaakt.

De leden van de ene Plaatselijke Groep zijn agenda lid van de andere Plaatselijke Groep, zodat iedereen op de hoogte is van elkaars activiteiten. Ook alle gemeenten zijn agendalid van de PG. De provincie Utrecht is agendalid van de LAG.

Besluitvorming:

Besluitvorming omtrent de uitvoering van het LEADER-programma vindt plaats door de LAG. Tenminste 75 % van de leden dient zijn/ haar stem uit te brengen.

Besluitvorming vindt op de volgende wijze plaats:

1. In principe tijdens de vergaderingen van de LAG. Leden kunnen ook vooraf schriftelijk of per mail hun besluit aanleveren bij de LEADER-coördinator. Hun oordeel wordt meegenomen in de beraadslaging tijdens de vergadering en opgenomen in de notulen. De vergadering (ofwel de aanwezige leden van de LAG) nemen uiteindelijk het definitieve besluit.
2. Een besluit is aangenomen zodra een meerderheid van de stemgerechtigde leden die aanwezig zijn bij de vergadering, hiermee instemt.
3. Bij stemming over het project zal er voor worden gezorgd dat tenminste 51% van het aantal stemgerechtigde leden uit niet-overheden bestaat (dit geldt zowel voor stemming in de PG als in de LAG). Dit wordt vastgelegd in de notulen van de vergadering, waarin een lijst met aanwezigen zal worden opgenomen
4. Het besluit zal worden vastgelegd in de notulen van de vergadering.
5. Indien besluiten genomen dienen te worden die niet kunnen wachten tot een volgende vergadering, kunnen de leden van de LAG ook via de mail een besluit nemen. Deze mailwisselingen dienen dan te worden gearchiveerd.

In de eerstvolgende vergadering zal dit besluit ter kennisname worden genoemd en in de notulen worden opgenomen.

Indien een lid van de LAG of PG belangen heeft bij/ een directe relatie heeft met een project, dan mag het betreffende lid niet participeren in het overleg en de besluitvorming omtrent dit project. Bij besluitvorming en stemming verlaat deze persoon de ruimte. Dit wordt vastgelegd in het verslag.

De besluiten zullen door de LEADER-coördinator kenbaar worden gemaakt aan de betrokken personen. Besluiten omtrent de goedkeuring van steunaanvragen zullen kenbaar worden gemaakt op de website van O-gen. (zie voor toelichting paragraaf 7.2).

Jaarplanning

De LAG bepaalt per kalenderjaar welke speerpunten en inzet er nodig is om de nog te behalen doelen van de LOS te behalen, rekening houdend met de dynamiek van het gebied. Dit wordt beschreven in een jaarplan van 1 á 2 A4-tjes (inclusief communicatie).

Afleggen verantwoording

- De LAG verantwoordt aan GS en andere financiers de voortgang, resultaten en eventuele wijzigingen omtrent uitvoering van de LOS. Dit doet zij door achteraf een verslag te maken van uitgevoerde (aanjaag)activiteiten, beoordelingen, besluiten en een financiële rapportage. Tevens geeft dit verslag inzicht in effecten en resultaten. Een opzet voor het verslag zal worden ontwikkeld in overleg met de provincie.
- De LAG legt verantwoording af aan penvoerder/secretariaat over het proces en de proceskosten. Hiertoe zal structureel overleg plaatsvinden tussen de LEADER-coördinator en penvoerder/secretariaat.
Penvoerder/secretariaat verantwoordt aan GS en eventuele andere financiers voor ontvangen subsidie voor organisatie- en beheerskosten.
- De LEADER-coördinator legt inhoudelijke verantwoording af aan de LAG. Dit gebeurt tijdens de vergaderingen van de LAG en indien nodig tussentijds aan de voorzitter van de LAG. De LEADER-coördinator legt financiële verantwoording omtrent de proceskosten af aan penvoerder/secretariaat.

Risico's

Mogelijke risico's bij de uitvoering van de LOS:

- **Benodigde cofinanciering ontbreekt**
De LAG is verantwoordelijk voor de benodigde cofinanciering. Dit is ook deels de verantwoordelijkheid van de aanvrager/ initiatiefnemer. De LAG zal hierbij ondersteuning aanbieden, maar als er geen zicht op cofinanciering is, zal de aanvraag helaas niet kunnen worden gehonoreerd.
- **Verhouding publieke/ private financiering klopt niet**
De LAG is verantwoordelijk voor de juiste verhouding publieke/ private financiering. De LAG zal daarom bij het goedkeuren van steunaanvragen in de gaten houden of op programmaniveau de verhouding van publieke en private financiering in de juiste verhouding is. Per jaar(plan) kan hierop eventueel worden bijgestuurd.
- **Doelen worden niet behaald**
Het is mogelijk dat de vooraf gestelde doelen in deze LOS niet behaald worden. Tijdens de vergaderingen van de LAG zal worden besproken in hoeverre deze doelstellingen bereikt zijn/ worden. Bijsturing is dan eventueel mogelijk, zodat de doelen alsnog behaald kunnen worden.
Gedurende de mid-term review halverwege de periode kan worden bekeken of de doelstellingen eventueel bijgesteld dienen te worden.

Openbaarheid van informatie

Er wordt een grote mate van transparantie nagestreefd. De werkwijze en organisatie van LEADER Utrecht Oost zal worden beschreven op de website van O-gen. Ook zullen criteria, procedures, benodigde documenten etc op deze website worden weergegeven, evenals de besluitvorming over de ingediende steunaanvragen.

7.2 Selectiecriteria en -procedure voor steunaanvragen bij de LAG

7.2.1 Aanvraagprocedure

De voorgestelde procedure voor het aanvragen van steun in het kader van het LEADER programma Utrecht-Oost is als volgt:

Wat	Wie	Termijn
Ontwikkeltraject		
1. Ontwikkeltraject: Aanvrager legt idee voor aan LEADER-coördinator volgens de format 'startformulier' (bijlage 4). Deze zal worden voorgelegd aan de PG voor een eerste advies over de kansrijkheid van het project.	Aanvrager, PG en coördinator	Doorlopend. Bespreking op de vooraf kenbaar gemaakte vergaderdata
2. Als het initiatief kansrijk lijkt, werkt de aanvrager het idee verder uit tot een voldragen voorstel ten behoeve van de formele procedure. De PG en LEADER-coördinator kunnen meedenken en begeleiden. Aanvragers dienen de format projectplan te gebruiken die bij de LEADER-coördinator te verkrijgen is.	Aanvrager, PG en coördinator	
Formele traject		
3. Indienen van de definitieve aanvraag bij de LAG. Hiervoor dient gebruik gemaakt te worden van het digitaal loket van RVO . De LEADER-coördinator kan hierbij begeleiden.	Coördinator/ aanvrager	Perioden van indiening worden vermeld op de website
4. Inhoudelijke beoordeling aanvraag door LAG aan de hand van scoreformulier (bijlage 5)	LAG	Tijdens eerstvolgende vergadering na de indieningsperiode
5. Het positief of negatief advies van de LAG wordt ingediend bij provincie	Coördinator	Uiterlijk 6 weken na uiterste indieningsdatum
6. Beoordeling op ontvankelijkheid en opstellen concept-beschikking	Provincie/ RVO	Tegelijk met stap 4 en 5, geen maximale termijn.
7. Afgeven beschikking	Provincie	Maximaal 22 weken na stap 3

Projectideeën en formele aanvragen kunnen gedurende het hele jaar aan de coördinator worden voorgelegd. De data waarop zij door de PG respectievelijk LAG worden besproken of getoetst, worden kenbaar gemaakt op de website. Ook de deadlines waarop een idee cq aanvraag uiterlijk ingediend moet worden, zal hier worden vermeld. Ook zal in de communicatie-uitingen over LEADER (persberichten etc) melding worden gedaan van deze data.

Zodra steunaanvragen inhoudelijk door de LAG zijn goedgekeurd, zal dit door de LEADER-coördinator kenbaar worden gemaakt aan de aanvrager. De aanvrager krijgt een schriftelijk onderbouwd bericht over de uitkomst en over de wijze van indienen van de aanvraag bij de provincie.

Op basis van de toetsing geeft de LEADER-Aanjaaggroep advies aan het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht. De coördinator stelt hiertoe een brief op en voegt die bij de aanvraag die aan provincie en RVO worden voorgelegd. Het college van Gedeputeerde Staten stuurt op basis van het advies van de LEADER-Aanjaaggroep en de uitkomst van de toets door RVO een formele beschikking op waarin definitieve toezegging van de bijdrage en – bij een toekenning - de subsidievoorwaarden zijn opgenomen.

Zodra het project ook technisch en financieel is goedgekeurd door de provincie/ RVO en de beschikking is afgegeven, zal het project worden vermeld op de website van O-gen.

7.2.2 Selectiecriteria en besluitvorming

Ontwikkelen van idee tot project

Initiatiefnemers kunnen informatie over de mogelijkheden voor ondersteuning vinden op de website www.o-gen.nl/leader.

Een projectidee kan worden voorgelegd aan de LEADER-coördinatoren. Zij kunnen inschatten hoe kansrijk het idee is. Als het idee kansrijk wordt geacht, kan het worden uitgewerkt in een “startformulier” (zie bijlage 4).

De LEADER-coördinator beoordeelt allereerst of een projectidee ontvankelijk is en aan de volgende criteria voldoet:

- project wordt in het LEADER-gebied wordt uitgevoerd. Volgens artikel 70 van de Verordening (EU) Nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013, zijn initiatieven uit de kernen boven de 30.000 inwoners wel mogelijk mits zij ten goede komen aan het LEADER-gebied en passen in een goedgekeurde Lokale Ontwikkelingsstrategie. Daarnaast dienen initiatieven een positief advies te hebben van de LAG. Voor concrete acties buiten het LEADER-gebied is op programmaniveau (POP Utrecht) maximaal 5% van de steun uit het ELFPO beschikbaar.
- project draagt bij aan de hoofddoelstelling van LEADER Utrecht-Oost (*Het versterken van de gebiedsgerichte economie en het ontwikkelen van het platteland en een duurzame landbouw, in samenhang met de omliggende stedelijke gebieden*) en één of meer van de thema's: *platteland en ommestad* en/ of *innovatie*.
- project wordt uitgevoerd vóór 31 december 2021
- aanvrager is voornemens om voor minimaal 50 % een beroep te doen op (private) partijen qua financiering

Indien dit het geval is, zal het startformulier worden voorgelegd aan de Plaatselijke Groep (PG) in de Vallei of de Heuvelrug/ Kromme Rijnstreek (en indien het een gebiedsbreed project betreft, aan beide PG's).

Deadlines voor het indienen van een startformulier staan vermeld op de website. De PG zorgt op basis van het startformulier voor een informele screening, waarbij gekeken wordt naar bijdrage aan de LEADER doelstellingen (die in de LOS staan beschreven) en de LEADER-kenmerken (zie Selectiecriteria).

Bij een positieve uitkomst van de screening, zal de PG samen met de LEADER-coördinator de initiatiefnemer begeleiden bij het uitwerken van idee naar plan. Ook kunnen ze initiatiefnemers in contact brengen met andere partners in het netwerk en meedenken over de benodigde cofinanciering. Vervolgens kan het idee worden uitgewerkt tot een officiële aanvraag.

Beoordeling definitieve aanvraag

Ter advisering aan Gedeputeerde Staten worden de officiële aanvragen door de LAG beoordeeld op basis van de selectiecriteria zoals hieronder beschreven:

1. De mate waarin het project past en bijdraagt aan de doelstelling van de LOS binnen minimaal één van de volgende thema's:
  - a. **Platteland en ommestad.** Om de vraag uit stedelijke gebieden en het aanbod vanuit het platteland beter op elkaar af te laten stemmen, wordt de aanvraag beoordeeld op:
    - i. de mate waarin het initiatief bijdraagt aan de afstemming van de vraag naar lokaal **voedsel** van de ommestad met het aanbod van het platteland;
    - ii. de mate waarin het initiatief bijdraagt aan de afstemming van het **recreatieaanbod** op het platteland op de vraag vanuit de ommestad en/of aan het zichtbaar maken van het aanbod; of
    - iii. de mate waarin het initiatief bijdraagt bij aan het **overbrengen van informatie** over de productie van voedsel en natuur & landschap.
  - b. **Innovatie.** Om innovatieve activiteiten, concepten en samenwerkingsvormen te ontplooiën, wordt de aanvraag beoordeeld op:
    - i. de mate waarin het initiatief bijdraagt aan een vernieuwende vorm van **zelforganisatie** van boeren, burgers en bedrijven op het platteland;
    - ii. de mate waarin het initiatief bijdraagt aan het op vernieuwende wijze **oplossen van maatschappelijke vraagstukken** en het vinden van **innovatieve financieringsvormen voor maatschappelijke functies**; of
    - iii. de mate waarin het initiatief bijdraagt aan innovatieve methoden voor het opwekken, opslaan en gebruik van **duurzame energie**.
2. De mate waarin het project past bij de werkwijze van LEADER, hetgeen blijkt uit de omschrijving van de wijze waarop het project voldoet aan de volgende kenmerken:
  - a. **Bottom-up waarde**
Het project is een initiatief van, voor en door ondernemende inwoners, overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties. waarbij draagvlak, eigenaarschap en reikwijdte voor het gebied wordt beoogd.
  - b. **Vernieuwingswaarde**
Het project brengt vernieuwing in het gebied op gang in de vorm van een experiment, innovatie of een nieuwe doelgroep die aangesproken wordt.
  - c. **Samenwerking**
Het project legt nieuwe (soorten) verbindingen tussen ondernemende inwoners, overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
  - d. **Overdraagbaarheid**

- Het project heeft een interessante aanpak en/of resultaten en de aanvrager toont bereidheid om kennis en ervaringen te delen.
3. De mate waarin het project haalbaar is (vanuit financieel en organisatorisch oogpunt), hetgeen blijkt uit een omschrijving van:
    - a. Het eigenaarschap en/of partnerschap, de verantwoordelijkheid, deskundigheid en organisatiestructuur van de aanvrager en betrokken partners;
    - b. De uitvoerbaarheid van het project ten aanzien van het bereiken van de beoogde resultaten, de gekozen aanpak en de benodigde randvoorwaarden;
    - c. De (organisatorische en financiële) risico's en de aanpak waarop deze tegemoet worden getreden.
  4. De mate waarin het project doelmatig en doeltreffend is, hetgeen blijkt uit een omschrijving van de wijze waarop het project voldoet aan:
    - a. De continuïteit: de mate waarin het voortbestaan dan wel de doorontwikkeling van de organisatie en/ of projectresultaten is gewaarborgd;
    - b. Waar voor je geld / value for money: de balans tussen de investeringen en verwachte opbrengst in brede zin;
    - c. Private bijdrage: de hoogte en zekerheid van de eigen bijdrage/ private financiering.

Rangschikking en weging

Ter advisering aan Gedeputeerde Staten worden de projecten door de LAG beoordeeld op basis van de selectiecriteria zoals hierboven beschreven. Per onderwerp wordt de mate aangegeven waarin het project bijdraagt op een schaal van 1-5:

- 1 = niet/onduidelijk
- 2 = enigszins
- 3 = voldoende
- 4 = ruim voldoende
- 5 = helemaal

Per criterium dient een minimum gescoord te worden voor positief advies:

1. Bijdrage aan doelstellingen LOS: minimaal 9 punten van de 30 (weging: 1)
2. LEADER-kenmerken: minimaal 12 punten van de 20 (weging: 2)
3. Haalbaarheid: minimaal 9 van de 15 punten (weging: 1)
4. Doelmatigheid en doeltreffendheid: minimaal 9 van de 15 punten(weging: 1)

Maximaal aantal haalbare punten: 100.

Projecten dienen minimaal 51 punten te behalen om voor subsidie in aanmerking te komen.

De LAG heeft de selectiecriteria en weging voor steunaanvragen uitgewerkt in een scoreformulier (bijlage 5). Hierin staan ook hulpvragen aan de hand waarvan de score bepaald kan worden. Dit formulier is een transparant hulpmiddel bij de beoordeling, waarmee niet gezegd wil zijn dat elke vraag positief moet scoren. Een project dat bijdraagt aan meerdere ambities, zal wel hoger scoren dan een project dat slechts aan één ambitie bijdraagt.

Tenminste drie keer per jaar worden er aanvragen beoordeeld door de LAG. Wanneer de LAG vergadert, wordt bekend gemaakt op hun website. Uiterlijk een maand voor de besluitvormende vergadering van de LAG moet een complete aanvraag zijn ingediend.

De leden van de LAG hebben een geheimhoudingsverklaring ondertekend waarin zij verklaren vertrouwelijk om te gaan met de subsidieaanvragen en bijbehorende

documenten. Bij de beoordeling van projecten zijn de leden van de LAG hier nogmaals op gewezen en dit zal ook in het verslag worden opgenomen.

Tenminste drie leden van de LAG toetsen het project voorafgaand aan de vergadering van de LAG. De samenvatting van de toetsing waarin alle scores en eventuele opmerkingen en toelichtingen staan, wordt tijdens de vergadering besproken. De overige leden van de LAG krijgen de mogelijkheid om vragen te stellen en opmerkingen te plaatsen. Op basis hiervan kan de score eventueel nog worden bijgesteld. Als er tijdens de vergadering geen overeenstemming bereikt wordt over de toe te kennen score, volgt er een stemming onder de aanwezige LAG-leden, waarin de coördinator(en) niet meestemmen. De uiteindelijke score leidt tot een 'positief' (subsidie verlenen) of 'negatief' (subsidie afwijzen) besluit. Het scoreformulier wordt definitief ingevuld met de scores en de onderbouwing van de scores en informatie over de omstandigheden van de stemming (aantal aanwezigen, verhouding publiek-privaat en bijzonderheden ten aanzien van eventuele belanghebbende LAG-leden).

De medewerker van de provincie die als agendalid van de LAG betrokken is, ontvangt eveneens de vergaderstukken voor de vergadering van de LAG. Hij/zij krijgt eveneens de mogelijkheid om een reactie te geven.

Aan het eind van de vergadering wordt een lijst vastgesteld van aanvragen met een positief advies. Dit zijn de aanvragen die de minimale score hebben bereikt. Wanneer er meer subsidie wordt aangevraagd dan nog beschikbaar is op basis van het subsidieplafond, worden de aanvragen met de hoogste scores gehonoreerd. De aanvraag die niet volledig kan worden gehonoreerd op basis van het beschikbare subsidieplafond komt op een reservelijst. Ook van aanvragen met een negatief besluit wordt een lijst vastgesteld. Deze lijsten worden samen met de scoreformulieren besluit toegestuurd aan GS. Hierbij zal ook een advies worden gegeven over de hoogte van de bijdrage.

De aanvrager krijgt telefonisch en schriftelijk onderbouwd bericht over de uitkomst van de vergadering van de LAG en de vervolgstappen. Het verslag van de vergadering is op te vragen bij de coördinator.

De LAG streeft naar het voorkomen van (ogenschijnlijke) belangenverstremeling. Dat gebeurt op basis van: heldere uitgangspunten en totstandkoming van de samenstelling van de LAG, een helder besluitvormingsproces, criteria, openbaarheid van bijeenkomsten en criteria, publicatie van besluiten met onderbouwing.

Indien een lid van de LAG of PG een direct belang heeft bij een project, dan mag het betreffende lid niet participeren bij het invullen van het scoreformulier voor het bepalen van de score, het overleg en de besluitvorming omtrent de voorgestelde score. Hiervoor verlaat deze persoon de ruimte.

Indien een lid van de LAG of PG betrokken is geweest bij het aanjagen van een project dan vult hij of zij niet het Scoreformulier in voor het bepalen van de score en neemt zij niet deel aan de meerderheidsstemming indien er geen unaniem besluit valt over de score. Dergelijke voorvallen worden vastgelegd in het verslag.

Het is niet uitgesloten dat de LAG eigen projecten ontwikkelt, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een regeling voor kleine projecten. Hiervoor maakt een protocol deel uit van de aanvraag voor subsidie dat voorgelegd wordt aan de provincie.

Bepaling hoogte bijdrage

De LAG bepaalt de mate van ondersteuning in uren van de LAG en eventueel financiële bijdrage uit een van de maatregelen.

Hierbij wordt rekening gehouden met de risicofactor, de mate van innovatie, het collectief belang, de toegankelijkheid en overdraagbaarheid van het project. Een hoge score op deze punten kan resulteren in een hogere bijdrage.

- Voor maatregel 19.2 projecten en trajecten: De aanvrager dient zelf tenminste 50% van de totale investeringen bij te dragen. Dit kan zijn inbreng in natura, eigen investeringen in geld, in uren (er komen standaardvergoedingen voor vrijwilligers en werkkosten), sponsors, etc.
- De aanvrager dient zicht te geven op publieke cofinanciering (voorwaarde om LEADER-budget te mogen benutten) met als richting voor de subsidie tenminste 25% van de totale investeringen. Deze cofinanciering moet toegezegd zijn op het moment van de aanvraag.
- In principe dient de aanvrager zelf tenminste 50% van de totale investeringen bij te dragen en/ of via andere financiers geregeld te hebben. Dit kan ook (deels) via eigen ureninzet.

De aanvrager dient zich er van bewust te zijn dat publieke cofinanciering een voorwaarde is om LEADER-budget te mogen benutten en dat het project hiertoe moet passen bij de provinciale en/ of gemeentelijke beleidsdoelen. De lobby voor een provinciale en/ of gemeentelijke bijdrage zal plaatsvinden via de LAG.

Voor een financiële bijdrage uit maatregel 19.2 geldt een minimale subsidie (LEADER en overige overheid) van € 25.000 en een maximale subsidie van € 200.000. Om in aanmerking te komen voor een LEADER-bijdrage dient de totale begroting van het project derhalve minimaal € 50.000 te zijn. Dit heeft te maken met de verhouding met administratieve lasten.

7.2.3 Procedure na goedkeuring

De procedure na steuntoekenning door de LAG met betrekking tot indienen van de aanvraag bij de provincie, uitbetaling aan aanvragers, voortgangsrapportages, eindrapportage etc is op moment van indienen van deze LOS nog niet bekend. De provincie Utrecht zal een voorstel doen omtrent de rol en functies van provincie en betaalorgaan dat wordt afgestemd met de LAG. Het is hierbij van groot belang dat voor de aanvrager één contactpersoon is en dat de door de aanvrager aangeleverde informatie via de LEADER-coördinator naar de provincie/ betaalorgaan wordt doorgestuurd. Alleen op die manier is het mogelijk om de projecten gedurende de looptijd op efficiënte wijze te monitoren. De wijze van monitoring is beschreven in paragraaf 7.3

Aan de aanvrager wordt na goedkeuring het volgende gevraagd:

- Indienen van verplichte (voortgang en eind) rapportages en eventueel wijzigingsverzoeken
- Op de hoogte houden van:
  - openbare bijeenkomsten in het kader van het project
  - “mijlpalen” zoals start van de bouw, opening, etc

- Informatie beschikbaar stellen tbv digitale projectendatabase: korte projectbeschrijving, foto's, "opleveringsinformatie" (aan eind van het project inzichtelijk maken van resultaten)
- Meewerken aan evaluatie tbv effectmeting

7.3 Monitoring

In deze Ontwikkelings Strategie zijn doelen benoemd die de LAG gedurende de looptijd van het LEADER-programma wil behalen. Om gedurende het programma zicht te hebben op de behaalde resultaten en bijdrage aan de doelstellingen, is monitoring van groot belang.

Projecten en activiteiten worden gemonitord op de volgende punten:

- Behalen van beoogde doelstellingen en resultaten zoals vermeld in het projectplan van het betreffende project;
- Bijdrage aan de LEADER-doelstellingen zoals vermeld in paragraaf 3.3. Zie paragraaf 7.4 voor een toelichting op de wijze waarop deze effectmeting plaatsvindt.

De LAG is voornemens om monitoring op de volgende wijze te doen plaatsvinden:

- Voortgang projecten:
De LEADER-coördinator krijgt inzicht in alle voortgangsrapportages en eindrapportage die door de aanvrager ingediend moeten worden. Ook wordt de aanvrager gevraagd om informatie aan te leveren voor de digitale projectendatabase. Hieruit kan de LEADER-coördinator opmaken of projecten volgens plan verlopen en de beoogde resultaten behaald worden. Bijzondere zaken uit deze rapportages bespreekt de LEADER-coördinator met de LAG en PG's. Dit gebeurt aan de hand van een projectenlijst die tijdens iedere vergadering van de LAG en PG's wordt besproken. Op deze lijst staan ook de projectideeën vermeld. Indien nodig kan de LAG een advies aan de aanvrager geven om het project bij te sturen.
- Betrokkenheid LAG/ PG:
Ieder project krijgt een "ambassadeur" toegewezen (lid van LAG of PG). Deze ambassadeur woont bijeenkomsten bij die in het kader van het project worden gehouden en/ of bezoekt het project. Noemenswaardige zaken die invloed kunnen hebben op de beoogde doelstelling/ resultaten van het project worden door de ambassadeur gemeld tijdens het bespreken van de projectenlijst tijdens de vergadering van de LAG en PG's. Indien nodig kan de LAG een advies aan de aanvrager geven om het project bij te sturen.
- Bijhouden effecten:
In paragraaf 7.4 is beschreven hoe de effectmeting plaatsvindt en effecten worden bijgehouden. Ook deze zaken worden besproken tijdens de vergadering van de LAG en de PG's.

Over de monitoring zal op de volgende wijzen worden gecommuniceerd:

- Via de projectendatabase op de website: hierin wordt het project beschreven en de status weergegeven. Na afronding van het project zal ook het eindresultaat worden weergegeven.
- Persberichten, website: als de monitoring aanleiding geeft om qua doelstellingen op programmaniveau bij te sturen (bijvoorbeeld als projecten met een bepaalde doelstelling voorrang verkrijgen boven andere projecten) dan zal dit op de website kenbaar worden gemaakt. Indien nodig zullen ook persberichten worden verzonden.
- Rechtstreeks naar de aanvrager: als de monitoring aanleiding geeft tot bijsturing van een project, dan zal dit door de LEADER-coördinator rechtstreeks met de aanvrager worden gecommuniceerd

7.4 Effectmeting en evaluatie

Tenminste een keer per jaar staan de LAG en PG's stil bij hun eigen functioneren door te kijken naar:

- Wat hebben we gedaan op het gebied van georganiseerde activiteiten en ondersteunde trajecten?
- Wat hebben de inspanningen en bijbehorende communicatie opgeleverd?
- Wat is de stand van zaken voor wat betreft de inzet van financiële middelen en vereiste verhoudingen aan bijdragen publiek-privaat?
- Kijkend naar onszelf als LAG/ PG:
  - o Wat leren we van onze eigen aanpak?
  - o Doen we het nog op een effectieve, passende manier?
  - o Hoe gaat de samenwerking onderling, met andere partners?
  - o Past wat we doen nog bij wat we voor ogen hebben, zoals in deze Ontwikkelingsstrategie staat verwoord?

De effecten van projecten zullen worden bijgehouden op een lijst waarop alle outputs en effecten uit paragraaf 3.3 vermeld staan. Van ieder project zal op deze lijst worden vermeld aan welke output/ effect het bijdraagt. Indien een beoogd effect volledig is behaald, zal deze groen worden gemarkeerd.

De LEADER-coördinator zal een keer per jaar, bij bespreking van het jaarplan, de lijst updaten. Tijdens de vergadering wordt aan de hand van de lijst bekeken in hoeverre de doelstellingen zoals vermeld in paragraaf 3.3 zijn behaald. Indien blijkt dat bepaalde doelstellingen al behaald zijn en andere doelstellingen nog de nodige aandacht behoeven, kan bijsturing plaatsvinden. De PG's zullen hierover advies uitbrengen aan de LAG. De LAG neemt uiteindelijk een besluit of bijsturing noodzakelijk is.

De LAG zal bij wijzigingen in de koers duidelijk communiceren op de website (en in persberichten en andere communicatieve uitingen) dat projecten met een bepaalde doelstelling voorrang verkrijgen boven andere projecten.

Tijdens de mid-term-review zal een zelfevaluatie van de LAG en PG's plaatsvinden. Deze zal worden uitgevoerd door een externe partij. Doel van deze zelfevaluatie is het beoordelen van het functioneren van de LAG en PG. Op basis van de uitkomsten van de zelfevaluatie kan ook worden bijgestuurd op de uitvoering van het programma.

Bijlage 1 Afspraken LAG LEADER Utrecht-Oost en penvoerder/secretariaat (gebiedscoöperatie O-gen/ provincie Utrecht)

Gebiedscoöperatie O-gen/ provincie Utrecht vervult de formele status van rechtspersoon voor LEADER Utrecht–Oost, op verzoek van de LAG. De LAG is een autonome gebiedsgroep met een regionale rol, met de status van LEADER groep verleend door de provincie, met eigen initiatiefrecht en met eigen besluitrecht over het beschikbare budget.

- Penvoerder/secretariaat treedt op als rechtspersoon namens de LAG.
- Penvoerder/secretariaat vraagt bij de provincie Utrecht subsidie voor de proceskosten ten behoeve van de uitvoering van de LOS OF financiert zelf deze proceskosten.
- Penvoerder/secretariaat zorgt voor een gelabelde bankrekening die ten dienste staat van LEADER. Daarop stort de provincie de bijdragen aan LEADER Utrecht–Oost. Ook kan hierop eventueel cofinanciering vanuit de gemeenten worden gestort.
- De LAG besluit over inhoudelijke zaken. Dus er is geen goedkeuring over inhoudelijke zaken nodig van Gebiedsraad O-gen of Gebiedscommissie's in Oost Utrecht of provincie Utrecht. Wel zullen de LAG en Gebiedsraad en Gebiedscommissies elkaar op de hoogte houden, zodat kansen voor cofinanciering door de verschillende gebiedsprogramma's tijdig worden gesignaleerd.
- De LAG selecteert zelf een LEADER-coördinator. De LAG vraagt penvoerder/secretariaat om deze externe persoon/ personen in te huren.
- De LEADER-coördinator legt uitsluitend verantwoording af aan de (voorzitter) van de LAG.
- De LEADER-coördinator stuurt de administratieve ondersteuning door penvoerder/secretariaat aan.
- Op verzoek van de LAG kan voor bepaalde inhoudelijke zaken een beroep worden gedaan op medewerkers van penvoerder/secretariaat of andere externen. In dat geval drukken die kosten op het procesbudget van de LAG.
- De subgebieden voorzien zelf in een werkplek voor de LEADER-coördinator. De kosten hiervan worden gedekt in de begroting van het betreffende sub gebied.

Bijlage 2: Intentieverklaring gemeenten

Bijgevoegd zijn de intentieverklaringen van de volgende gemeenten:

Heuvelrug & Kromme Rijn:

- Bunnik
- De Bilt
- Houten
- Utrecht
- Utrechtse Heuvelrug
- Wijk bij Duurstede
- Zeist

De Vallei:

- Leusden
- Renswoude
- Rhenen
- Soest
- Woudenberg
- Veenendaal
- Amersfoort

Bijlage 3 Leden van de LAG en PG's

LAG Utrecht-Oost

Naam (organisatie waar men actief is)	Expertise/ netwerk
Ruud van Bennekom (burgemeester gemeente Bunnik)	Onafhankelijk voorzitter PG Heuvelrug en Kromme Rijn Voorzitter LAG
Petra Doornenbal (burgemeester gemeente Renswoude)	Onafhankelijk voorzitter PG Vallei Vice-voorzitter LAG
Huub van der Maat (Agrariër, voorzitter Terecht Anders, bestuurslid Local2Local, lid voormalige PG LEADER Kromme Rijn)	Stad/ <u>land</u> : landbouw, (agro)recreatie, educatie Innovatie: zorg(boeren), ondernemerschap, duurzame energie
Herman Wierenga (Platform Stadslandbouw Zeist)	<u>Stad/ land</u> : stadslandbouw, voedsel Innovatie: sociale innovatie
Henk Davelaar (Agrariër, voorzitter ANV Vallei Horstee)	Stad/ <u>land</u> , landbouw, agr. natuurbeheer, ondernemerschap Innovatie: duurzame energie, sociale innovatie
Cor Holtackers (ID Food)	<u>Stad/land</u> , voedsel, marketing, stadslandbouw Innovatie: sociale innovatie
Ruud Waltman (Vereniging Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede)	Stad/ land: educatie Innovatie: burgerparticipatie bij natuurbeheer
Martijn van Dijk (Agrariër, zorgboerderij, bestuurslid LTO Noord afdeling Eemland, werkzaam bij Rabobank, lid van PG geweest in eerdere LEADER-periode)	Stad/ land: voedsel, innovatie: zorg voor elkaar, innovatie: (alternatieve) financiering

Agendalid

- Provincie Utrecht
- Alle leden van onderstaande PG's

Plaatselijke Groep Heuvelrug en Kromme Rijn

Naam (organisatie waar men actief is)	Expertise/ netwerk
Ruud van Bennekom (burgemeester gemeente Bunnik)	Onafhankelijk voorzitter, groot regionaal netwerk
Koen Helling/ Gerco Wicherson	Gemeente Houten
Susanne Pouw	Gemeente Wijk bij Duurstede
Eveline van der AA	Gemeente Zeist
Roxane de Beaumont	Gemeente Utrechtse Heuvelrug
Walter Jaaltink	Stuurgroep Kromme Rijn Landschap, natuur en landschap, duurzame energie
Hans van Rooijen (Agrariër, voormalig LTO-bestuurslid)	Stad/ land: agrariër, educatie Innovatie: duurzame energie
Huib van der Maat (Agrariër, voorzitter Terecht Anders, bestuurslid Local2Local, lid voormalige PG LEADER Kromme Rijn)	Stad/ land: landbouw, (agro)recreatie, educatie Innovatie: zorg(boeren), ondernemerschap, duurzame energie
Herman Wierenga (Platform Stadslandbouw Zeist)	Stad/ land: stadslandbouw, voedsel Innovatie: sociale innovatie
Pieter Tjiburg (VVV Kromme Rijnstreek)	Stad/ land: recreatie
Ruud Waltman (Vereniging Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede)	Stad/ land: educatie Innovatie: burgerparticipatie bij natuurbeheer
Gert Jan Zwolsman (KWR Water Research Institute)	Stad/ land: natuurbeheer Innovatie: duurzame energie
Wilma van de Waerd (recreatieondernemster, Goeden8)	Stad/ land: recreatie
Stefan Poelman (Reinaerde)	Innovatie: zorg voor elkaar
Martin Vastenhout (Museum Dorestad, lid voormalige PG LEADER Kromme Rijn)	Innovatie: burgerparticipatie Nationale en internationale samenwerkings-projecten
Maike Noorlander (Bilts Heerlijk, Duurzaam De Bilt)	Stad/ land: voedsel Innovatie: duurzame energie

Agendalid:

- Gemeente Bunnik: Margriet Barendregt (beleidsmedewerker)
- Gemeente De Bilt: Daphne van Hekken (beleidsmedewerker)
- Gemeente Utrecht: Jeroen Schenkels (beleidsmedewerker)

Plaatselijke Groep Vallei

Naam (organisatie waar men actief is)	Expertise/ netwerk
Petra Doornenbal (burgemeester gemeente Renswoude)	Voorzitter PG, breed regionaal netwerk
Pieter de Kruijf (wethouder Woudenberg)	Gemeente Woudenberg
Erik van Beurden (wethouder Leusden)	Gemeente Leusden
Houkje Hibma	Gemeente Amersfoort
Brigit Huijsmans	Gemeente Veenendaal
Henk Davelaar (Agrariër, ANV Vallei Horstee)	Stad/land, landbouw, agrarisch natuurbeheer, ondernemerschap
Dick Veldhuizen (agrariër, voormalig waterschapbestuurder)	Landbouw, innovatie, waterbeheer
Cor Holtackers (ID Food)	Stad/land, voedsel, marketing, stadslandbouw
Ben Apeldoorn (agrarisch bedrijf, bestuurslid LTO-Noord)	Landbouw, innovatie
Michiel van der Schaaf (RBT Vallei en Heuvelrug)	Stad/land, recreatie
Martijn van Dijk (Agrariër, zorgboerderij, bestuurslid LTO Noord afdeling Eemland, werkzaam bij Rabobank, lid van PG geweest in eerdere LEADER periode)	Stad/ land: voedsel, innovatie: zorg voor elkaar, innovatie: (alternatieve) financiering)

Agendaleden:

Cor Rijsbosch
Marjolein van Steen
Detlef Stolker
Marcel Jansen
Myrthe Valé

Beleidsmedewerker Amersfoort
Beleidsmedewerker Soest
Beleidsmedewerker Leusden
Beleidsmedewerker Renswoude
Beleidsmedewerker Woudenberg

Het projectidee

Titel	
Eigenaar	
Contactgegevens	
Omschrijving Wat is het idee?	
Locatie Waar gaat er iets gebeuren?	
Doel Wat is het doel van het idee?	
Doelgroepen Voor wie is het idee bedoeld?	
Activiteiten Hoe ga je het idee uitvoeren?	
Resultaten Wat zijn de resultaten van het idee?	
Samenwerking Met wie ga je samenwerken?	

De vraag aan de LEADER-groep is:

Help het idee te ontwikkelen Een financiële bijdrage

Anders, nl: .....

Bijdrage aan de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS)

Bijdrage aan hoofddoelstellingen A en/ of B : <small>N.B. een project hoeft niet aan alle doelstellingen te voldoen</small>	Ontwikkelen van het platteland/ versterken plattelandseconomie, in relatie met ommestad	
A. Bijdrage aan thema <u>Platteland en Ommestad</u>	Voedsel (afstemming van de vraag naar lokaal voedsel vanuit stedelijke gebieden met het aanbod van het platteland)	
	Recreatie (afstemming van het recreatieaanbod op het platteland op de vraag vanuit de stedelijke gebieden en/of het zichtbaar maken van het recreatieaanbod)	
	Educatie (overbrengen van informatie over de productie van voedsel en natuur & landschap)	
B. Bijdrage aan thema <u>Innovatie</u>	Sociale innovatie (vernieuwende oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en innovatieve financieringsvormen voor maatschappelijke functies)	
	Zelforganisatie (vernieuwende vormen van zelforganisatie van boeren, burgers en bedrijven op het platteland)	
	Duurzame energie (innovatieve methoden voor het opwekken, opslaan en gebruik van duurzame energie)	
Bijdrage aan Leaderkenmerken:	Bottom-up (Het project is een initiatief van, voor en door ondernemende inwoners, overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties. waarbij draagvlak, eigenaarschap en reikwijdte voor het gebied wordt beoogd)	
	Vernieuwend (Het project brengt vernieuwing in het gebied op gang in de vorm van een experiment, innovatie of een nieuwe doelgroep die aangesproken wordt)	
	Samenwerking (Het project legt nieuwe (soorten) verbindingen tussen ondernemende inwoners, overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties)	
	Overdraagbaarheid (Het project heeft een interessante aanpak en/of resultaten en de aanvrager toont bereidheid om kennis en ervaringen te delen)	

Details van het project

Globale planning	Start:	
	Einde:	
Projectkosten	Begrotingspost 1:	
	Begrotingspost 2:	
	Begrotingspost 3:	
	etc	
	TOTAAL:	
Financiering	Eigen bijdrage (in tijd of geld)	
	Private bijdragen (derden, fondsen)	
	Overig	
	Provincie/ Gemeente/ waterschap/rijk (max 25 %)	
	EU/ LEADER (max 25 %)	
	TOTAAL:	
Benodigde vergunningen Zijn ze al verleend?		
Risico's en onzekerheden		

Hoe gaat dit verder?

Aan de hand van dit formulier beoordeelt de LEADER-groep hoe ze uw vraag kan beantwoorden. De vervolgstappen zijn afhankelijk van de gestelde vraag. Daarover informeren we zodra de LEADER-groep erover heeft gesproken. Meer informatie over de LOS en de mogelijkheden van Leader is te vinden op de website www.leaderutrechttoost.nl of bij de Leadercoördinatoren:

* Maike van der Maat, 06-2328 5225, maike@consultopmaat.nl

Bijlage 5 Concept Scoreformulier voor beoordeling van steunaanvragen

Toetsingsformulier en -criteria LEADER-3 Utrecht-Oost

Status: definitief

Naam project	
Aanvrager:	
Telefoon:	
Email:	
Datum indiening:	

In te vullen door de coördinator:

Datum toetsing aanvraag door LAG		
Doelstelling	Platteland en Ommestad / Innovatie	
Totaal aantal LAG-leden dat heeft deelgenomen aan stemming		Totaal aantal leden LAG:
Verhouding publiek-privaat van stemgerechtigde, aanwezige LAG-leden		
Bijzonderheden tav eventuele belangen LAG-lid		
Toegezegde subsidie LEADER		
Opbouw publieke cofinanciering	AVP-cofinanciering Leader: Gemeenten: Overig, nl:	
Advies LAG:	Positief / negatief	
Opmerkingen:		
Datum		

In te vullen door de LAG

Waarde van de scores:

1 = niet/onduidelijk - 2 = enigszins - 3 = voldoende - 4 = ruim voldoende - 5 = helemaal

1. Bijdrage aan doelstellingen LOS N.B. een project hoeft niet aan alle doelstellingen bij te dragen.	Score 1-5	Toelichting/ motivatie score
<i>Platteland en Ommestad:</i>		
<p>A. Het project draagt bij aan de afstemming van de <u>vraag</u> naar lokaal voedsel van de ommestad met het <u>aanbod</u> van het platteland</p> <p>Hulpvragen: Is er bijvoorbeeld sprake van nieuwe afzetkanalen voor streekproducten, duurzame distributie van lokaal voedsel, verkorten van regionale voedselketens, etc.</p>		
<p>B. Het project draagt bij aan de afstemming van het recreatieaanbod op het platteland op de vraag vanuit de ommestad en/of aan het zichtbaar maken van het aanbod</p> <p>Hulpvragen: - Is er sprake van PR en marketingactiviteiten (gericht op het stedelijk gebied)? - Worden er arrangementen of activiteiten ontwikkeld waardoor het recreatieve aanbod op het platteland beter onder de aandacht wordt gebracht?</p>		
<p>C. Het project draagt bij aan het overbrengen van informatie over de productie van voedsel en natuur & landschap</p> <p>Hulpvragen: Vinden er gerichte activiteiten plaats tbv educatie?</p>		
<i>Innovatie:</i>		
<p>D. Het project draagt bij aan een vernieuwende vorm van zelforganisatie van boeren, burgers en bedrijven op het platteland</p> <p>Hulpvragen: - Is er sprake van een vernieuwend zorginitiatief (nieuw concept) - Is er sprake van een vernieuwend initiatief waarbij mensen uit het gebied zelf organiseren dat het gebied vitaal en leefbaar blijft (bijvoorbeeld dat een dorp aantrekkelijk blijft voor jongeren of ouderen, of dat bepaalde groepen zich inzetten voor kwetsbare mensen in de samenleving of dat er activiteiten ontplooid worden op het platteland waar veel mensen uit het dorp baat bij hebben)</p>		
<p>E. Het project draagt bij aan het op vernieuwende wijze oplossen van maatschappelijke vraagstukken en het vinden van innovatieve financieringsvormen voor maatschappelijke functies</p> <p>Hulpvragen: - is er sprake van een maatschappelijk vraagstuk? - is er sprake van een vernieuwende werkwijze hierbij? - is er sprake van een vernieuwende manier om de realisatie of het beheer en onderhoud van een openbaar gebied of gebouw te financieren (bijvoorbeeld een natuurgebied, recreatiegebied, dorps huis, bibliotheek of andere maatschappelijke functies)</p>		
<p>F. Het project draagt bij aan innovatieve methoden voor het <u>opwekken, opslaan en gebruik</u> van duurzame energie</p>		
Subtotaal		Score: minimaal 9 punten
Weging	1	

Totaal 1. Bijdrage aan doelstellingen LOS		
--	--	--

Waarde van de scores:

1 = niet/onduidelijk - 2 = enigszins - 3 = voldoende - 4 = ruim voldoende - 5 = helemaal

2. Bijdrage aan LEADER kenmerken	Score 1-5	Toelichting/ motivatie score
<p>A. Bottum-up waarde Het project is een initiatief van, voor en door ondernemende inwoners, overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties, waarbij draagvlak, eigenaarschap en reikwijdte voor het gebied wordt beoogd.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Zijn er meerdere partijen betrokken bij het project? Waaruit blijkt die betrokkenheid? (bijv. financieel, bijdrage in uren)? 		
<p>B. Vernieuwingswaarde Het project brengt vernieuwing in het gebied op gang in de vorm van een experiment, innovatie of een nieuwe doelgroep die aangesproken wordt.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Is het project nieuw voor het gebied? 		
<p>C. Samenwerking Het project legt nieuwe (soorten) verbindingen tussen ondernemende inwoners, overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Is er sprake van (nieuwe) samenwerking? 		
<p>D. Overdraagbaarheid Het project heeft een interessante aanpak en/of resultaten en de aanvrager toont bereidheid om kennis en ervaringen te delen.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Worden de projectresultaten uitgedragen en/of is daar bereidheid toe? Is het project/de resultaten overdraagbaar? Kunnen anderen/het gebied ervan leren? Is daar in de communicatieparagraaf aandacht aan besteed? 		
Subtotaal		<i>Score: minimaal 12 punten</i>
Weging	2	
Totaal 2. Bijdrage aan LEADER kenmerken		

Waarde van de scores:

1 = niet/onduidelijk - 2 = enigszins - 3 = voldoende - 4 = ruim voldoende - 5 = helemaal

3. Haalbaarheid project (vanuit financieel en organisatorisch oogpunt)	Score 1-5	Toelichting/ motivatie score
<p>A. Eigenaarschap en/ of partnerschap De verantwoordelijkheid, deskundigheid en organisatiestructuur van de aanvrager en betrokken partners.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Is er een duidelijke verantwoordelijke voor het project en de resultaten? • Is er openbare kennis over de betrouwbaarheid en kwaliteit van de aanvrager? • Heeft de aanvrager de deskundigheid (georganiseerd) om het project goed uit te voeren en de resultaten in stand te houden? • Is er een degelijke organisatiestructuur om het project goed uit te voeren en resultaten in stand te houden? • Heeft de aanvrager voldoende financiële middelen om de kosten te kunnen voorfinancieren • Wie zijn er betrokken? Wie missen we?		
<p>B. Uitvoerbaarheid Uitvoerbaarheid van het project ten aanzien van het bereiken van de beoogde resultaten, de gekozen aanpak en de benodigde randvoorwaarden.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn de doelen en de gekozen aanpak realistisch? • Is de begroting realistisch? • Is er een logisch verband tussen de doelen, de activiteiten en de begrote kosten? • Is het dekkingsplan sluitend, kloppend (volgens de percentages) en transparant? • Zijn toezeggingen cofinanciering of bankgaranties bijgesloten? • Is het tijdpad realistisch? • Zijn de benodigde randvoorwaarden (vergunningen, toestemming burens/omwoners etc) in orde of worden binnenkort verkregen?		
<p>C. Mate van risico: De (organisatorische en financiële) risico's en de aanpak waarop deze risico's tegemoet worden getreden.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn de risico's (financieel maar bijv. ook mogelijke bezwaren uit de omgeving) goed beschreven? • Zijn er risico's over het hoofd gezien? • Is er een goede aanpak om de risico's te beperken danwel te voorkomen? • Zijn er verklaringen van risicodragers?		

Subtotaal		Score: minimaal 9 punten
Weging	1	
Totaal 3. Haalbaarheid		

Waarde van de scores:

1 = niet/onduidelijk - 2 = enigszins - 3 = voldoende - 4 = ruim voldoende - 5 = helemaal

4. Doelmatigheid en doeltreffendheid van het project	Score 1-5	Toelichting/ motivatie score
<p>A. Continuïteit: Het voortbestaan dan wel de doorontwikkeling van de organisatie en/ of projectresultaten is gewaarborgd.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Is er zicht op continuïteit en draagkracht/verantwoordelijkheid voor instandhouding en verspreiding van de resultaten na afloop van het project? • Bij een investeringsproject: Is er een onderbouwing hiervan door een sluitend en realistisch exploitatie- of beheerplan voor de komende 5 jaar? 		
<p>B. Waar voor je geld (' Value for money') Er is een goede balans tussen de investeringen en verwachte opbrengst in brede zin.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Is de tijdsinzet in relatie tot de te verwachten resultaten? • Is er een goede balans tussen de begrote kosten en de verwachte resultaten van het project? • Is dit project de gevraagde LEADER-bijdrage waard? • Is een LEADER-bijdrage echt nodig? Waar zit de "plus" die LEADER kan bieden? • Kan het project zonder de LEADER-bijdrage doorgaan? • Zijn er andere financieringsbronnen die beter geschikt zijn voor dit project? • Wat is de motivatie van de aanvrager: passie/gemeenschappelijk of gebiedsbelang of alleen vanuit eigen belang? 		
<p>C. Private bijdrage De hoogte en zekerheid van de eigen bijdrage/private financiering.</p> <p><u>Hulpvragen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Is er sprake van minimaal 50 % private of eigen financiering? • Wordt er eigen geld of uren in het project gestoken? • Is de ureninzet realistisch (en niet 'opgeklapt')? • Worden er andere private middelen aangetrokken en zijn die gegarandeerd (of staat de aanvrager hiervoor zelf garant)? 		

Subtotaal		<i>Score: minimaal 9 punten</i>
Weging	1	
Totaal 4. Doelmatigheid en doeltreffendheid		

Totaalscore

criterium	Subtotaal	Minimaal aantal punten voor een positief advies	Weging subtotaal	Max. aantal punten na weging bij criterium	Totale score
1. Doelstellingen LOS		9	1	30	
2. LEADER kenmerken		12	2	40	
3. Haalbaarheid		9	1	15	
4. Doelmatigheid en doeltreffendheid		9	1	15	
			Totaal	100	

Er zijn minimaal 51 punten nodig om voor LEADER-subsidie in aanmerking te komen.

Toelichting

Deze toetsingscriteria zijn opgesteld op basis van de Lokale Ontwikkelingsstrategie 2015-2022 voor Utrecht-Oost.

Voorwaarde is dat het initiatief in het LEADER-gebied wordt uitgevoerd. Initiatieven uit de kernen boven de 30.000 inwoners dienen een duidelijk relatie (op doelen en organisatie) te hebben met het platteland én de resultaten moeten ten goede komen aan het platteland.

Rangschikking en weging

- Per criterium wordt aangegeven de score naar de mate waarin het initiatief bijdraagt op een schaal van 1-5:
  - 1 = niet/onduidelijk
  - 2 = enigszins
  - 3 = voldoende
  - 4 = ruim voldoende
  - 5 = helemaal
- Per criterium dient een minimum gescoord te worden voor positief advies
  1. Bijdrage aan doelstellingen LOS: minimaal 9 punten van de 30 (weging: 1)
  2. LEADER-kenmerken: minimaal 12 punten van de 20 (weging: 2)
  3. Haalbaarheid: minimaal 9 van de 15 punten (weging: 1)
  4. Doelmatigheid en doeltreffendheid: minimaal 9 van de 15 punten (weging: 1)
- Maximaal aantal haalbare punten: 100, minimaal 51 nodig voor een positief besluit.